

Naujos kartos Lietuva – ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikio vertinimas

2021 m. gegužės 13 d.

Parengė UAB „ESTEP Vilnius“ kartu su Finansų ministerija, įgyvendinant konsultavimo užduotį Nr. 2019/VA/ESTEP/14 pagal 2019 m. kovo 18 d. sutartį Nr. 14P-16 dėl ES sanglaudos politikos įgyvendinimo konsultavimo paslaugų, sudarytą tarp Finansų ministerijos, UAB „Visionary Analytics“ ir UAB „ESTEP Vilnius“.

TURINYS

1	VERTINIMO TIKSLO IR APIMTIES PRISTATYMAS.....	4
2	VERTINIMO METODIKA	7
2.1	EKONOMETRINIS MODELIAVIMAS TAIKANT GKAM	7
2.2	ANTRINIŲ ŠALTINIŲ ANALIZĖ IR REFORMŲ KVANTIFIKAVIMAS	10
2.2.1	<i>Komponento „Žalioji Lietuvos transformacija“ numatytų reformų kvantifikavimas</i>	<i>11</i>
2.2.2	<i>Komponento „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ reformų kvantifikavimas</i>	<i>12</i>
2.2.3	<i>Komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reformų kvantifikavimas</i>	<i>12</i>
2.2.4	<i>Komponento „Veiksmingas viešasis sektorius“ reformų kvantifikavimas</i>	<i>13</i>
2.3	LYGINAMOJI ANALIZĖ.....	14
2.4	EKSPERTINIS VERTINIMAS	14
3	LIETUVOS MAKROEKONOMINĖS IR SOCIALINĖS SITUACIJOS APŽVALGA.....	15
4	LEGADP POVEIKIO KIEKYBINĖ IR KOKYBINĖ ANALIZĖ	18
4.1	2019-2020 M. ŠALIES SPECIFINIŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO ANALIZĖ	18
4.2	POVEIKIS EKONOMINIO, SOCIALINIO IR INSTITUCINIO ATSPARUMO DIDINIMUI	19
4.3	POVEIKIS MAKROEKONOMINIAMS IR SOCIALINIAMS RODIKLIAMS	24
4.3.1	<i>Poveikis BVP ir susijusiems makroekonominiams rodikliams</i>	<i>24</i>
4.3.2	<i>Poveikis darbo rinkos rodikliams</i>	<i>26</i>
4.3.3	<i>Poveikis išsilavinimo rodikliams</i>	<i>28</i>
4.3.4	<i>Poveikis skurdo ir pajamų nelygybės rodikliams</i>	<i>29</i>
4.4	POVEIKIS EKONOMINEI, SOCIALINEI IR TERITORINEI SANGLAUDAI	31
4.4.1	<i>Poveikis ekonominei sanglaudai</i>	<i>31</i>
4.4.1	<i>Poveikis socialinei sanglaudai</i>	<i>32</i>
4.4.2	<i>Poveikis teritorinei sanglaudai</i>	<i>33</i>
5	LEGADP REZULTATŲ IR POVEIKIO TVARUMO ANALIZĖ.....	35
6	VERTINIMO IŠVADOS.....	37
1 PRIEDAS.	Į GKAM ĮVESTŲ IMPULSŲ SUVESTINĖ.....	42
2 PRIEDAS.	LEGADP PRIEMONIŲ ATITIKTIS TARYBOS REKOMENDACIJOMS	43
3 PRIEDAS.	LEGADP ATITIKTIS NPP IR NEKSVP TIKSLAMS	51
4 PRIEDAS.	GKAM MODELIAVIMO REZULTATAI.....	59

SANTRUMPOS

ADRP	- Aktyvi darbo rinkos politika
BPV	- Bendroji pridėtinė vertė
BVP	- Bendrasis vidaus produktas
ECB	- Europos centrinis bankas
EGADP	- Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė
EK	- Europos Komisija
ES	- Europos Sąjunga
FM	- Finansų ministerija
GKAM	- Gyvenimo kokybės augimo modelis
LEGADP	- Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas 2021-2026 m.
MVG	- Mokymasis visą gyvenimą
NEKSVP	- Lietuvos Respublikos nacionalinis energetikos ir klimato srities veiksmų planas 2021-2030 m.
NPP	- 2021-2030 m. nacionalinis pažangos planas
ŠESD	- Šiltnamio efektą sukeliančios dujos

1 VERTINIMO TIKSLO IR APIMTIES PRISTATYMAS

2021 m. vasario 12 d. buvo patvirtintas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (toliau – Reglamentas Nr. 2021/241). Šią priemonę 2020 m. gegužės mėn. iniciavo Europos Komisija (toliau – EK), siekdama padėti atitaisyti koronaviruso pandemijos padarytą ekonominę ir socialinę žalą, paskatinti Europos ekonomikos atsigavimą ir išsaugoti bei kurti darbo vietas. Lietuvai iš Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės per kelerius metus iki 2024 m. pabaigos investicijoms į ekonomikos transformaciją numatyta skirti 2,225 mlrd. Eur subsidijų (su galimybe pasiskolinti dar 3 mlrd. Eur), atliepian ES žaliojo kurso ir ekonomikų skaitmeninimo tikslus, o taip pat įgyvendinant EK kiekvienais metais pateikiamas rekomendacijas valstybėms narėms. Laikantis minėto reglamento reikalavimų iki 2022 m. pabaigos turės būti prisiimti išsipareigojimai dėl ne mažesnės kaip 60 proc. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų dalies skiriamos subsidijų forma, o finansuojamos intervencijos turi būti užbaigtos iki 2026 m. pabaigos.

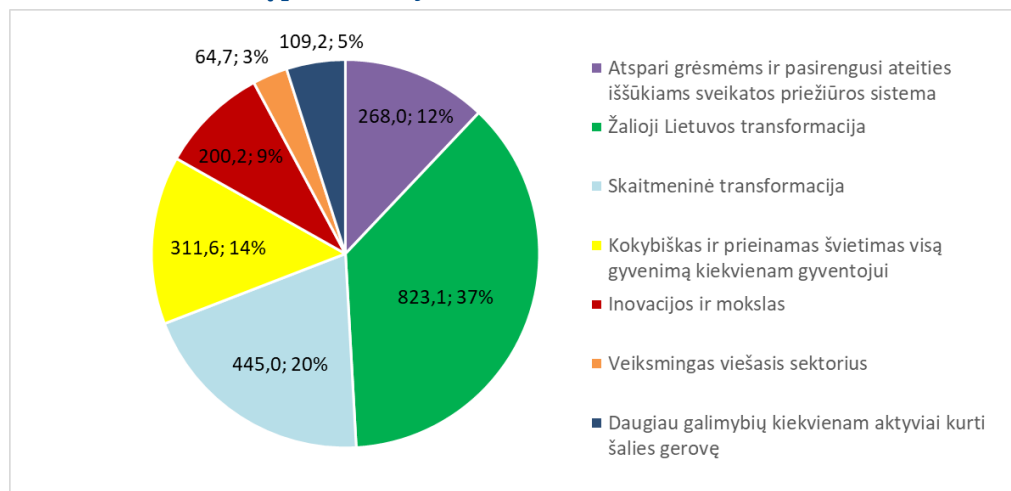
Tam, kad galėtų pasinaudoti Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė lėšomis, Lietuva pagal Reglamento Nr. 2021/241 17 ir 18 str. turi parengti ir EK pateikti Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą (toliau – LEGADP), kuriuo nustatoma ateinančių ketverių metų valstybės reformų ir investicijų darbotvarkė. LEGADP, finansuodamas Lietuvos Vyriausybės pasiūlytas reformas ir investicijas, turi prisidėti prie atitinkamų šalies uždavinių ir prioritetų, nustatytų įgyvendinant Europos semestrą, taip pat turi būti suderintas su nacionaliniu energetikos ir klimato srities veikslių planu bei su ES fondų lėšomis finansuojamomis programomis.

LEGADP priemonės yra sugrupuotos į 7 komponentus:

- 1) Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema;
- 2) Žalioji Lietuvos transformacija;
- 3) Skaitmeninė transformacija ekonomikos augimui;
- 4) Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui;
- 5) Aukštasis mokslas, nuosekli inovacijų sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas;
- 6) Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos;
- 7) Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę.

Laikantis Reglamento Nr. 2021/241 nuostatų 37 proc. Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšų bus skirta žaliajai ekonomikos transformacijai ir 20 proc. skaitmeninimui. LEGADP lėšų pasiskirstymas pateiktas 1 pav.

Pav. 1. LEGADP lėšų pasiskirstymas, mln. Eur

Šaltinis: LEGADP, 2021-04-16 projektas.

Šio vertinimo tikslas – atlikti LEGADP suplanuotų investicinių ir reformų priemonių poveikio vertinimą ir pateikti paaiškinimą, kaip šiuo planu bus didinamas Lietuvos ekonomikos augimo potencialas, gerinamas darbo vietų kūrimas ir ekonominis, socialinis bei institucinis atsparumas ateities krizėms, be kita ko, remiant vaikams ir jaunimui skirtą politiką, ir mažinamas ekonominis ir socialinis COVID-19 krizės poveikis. Vertinimo ataskaitoje yra nagrinėjama 2021 m. balandžio 16 d. paskelbta LEGADP projekto versija¹. Poveikio vertinimo analizė atliekama plano ir atskirų jo komponentų lygiu. Poveikio vertinimo apimtis yra apibrėžta EK parengtose EGADP rengimo gairėse² ir detalizuota vertinimo klausimuose (1 lentelė). EK gairėse nustatyta, kad EGADP poveikio vertinimas turi apimti bent jau šiuos pagrindinius elementus:

- 1) Makroekonominės ir socialinės situacijos apžvalga;
- 2) Makroekonominę ir socialinę plano poveikio analizę;
- 3) Plano priemonių tvarumo analizę;
- 4) Plano poveikio ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai analizę.

1 lentelė. LEGADP poveikio vertinimo klausimai.

RRF plano poveikio vertinimo elementas	Vertinimo klausimai	Vertinimo metodai
Makroekonominės ir socialinės situacijos apžvalga	• Pateikti stabilumo ar konvergencijos programose aprašyto makroekonominio scenarijaus pagrindinių elementų santrauką, įskaitant: - BVP - infliacija / darbo užmokestis - Užimtumas, nedarbas, dalyvavimas darbo rinkoje, ypač jaunimo užimtumas - Biudžeto balansas - Socialinė padėtis, įskaitant skurdą ar socialinę atskirtį ir nelygybės riziką, ypač jaunimui ir vaikams, įskaitant švietimą (socialinių rodiklių suvestinė kartu su Europos socialinių teisių ramsčiu) - Turėtų būti atskleistos makroekonominio scenarijaus rizikos.	Antrinių šaltinių analizė (antrinis šaltinis – kovo mėn. FM parengtas ekonomikos augimo scenarijus)
Įvertinti makroekonominių ir socialinių LEGADP poveikį	• Kokį tikėtiną poveikį LEGADP ir jo komponentai turės pagrindiniams makroekonominiams rodikliams (kiekybinė ir kokybinė analizė)? Pateikti išsamų paaiškinimą apie poveikio kanalus ir atitinkamas galimo poveikio įvertinimo prielaidas.	Modeliavimas taikant GKAM, rezultatų interpretavimas, kokybinė analizė pagal EGADP šablono T3a ir T3b lenteles
	• Kaip, kiek ir kodėl LEGADP ir jo komponentai sušvelnins ekonominį ir socialinį krizės poveikį? (kiekybinė ir kokybinė analizė)	GKAM rezultatų interpretavimas, kokybinė analizė pagal EGADP šablono T3a lentelės H stulpelis
	• Kaip ir kodėl LEGADP ir jo komponentai paskatins darbo našumo, konkurencingumo augimą bei makroekonominį stabilumą? Pateikti išsamų paaiškinimą apie poveikio kanalus ir atitinkamas galimo poveikio įvertinimo prielaidas.	Intervencijų logikos analizė, prisidėjimo analizė

¹ [https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LEGADP%20projektas%202021-04-16\(4\).pdf](https://finmin.lrv.lt/uploads/finmin/documents/files/LEGADP%20projektas%202021-04-16(4).pdf)

² Commission Staff Working Document „Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans“, SWD(2021) 12 final

RRF plano poveikio vertinimo elementas	Vertinimo klausimai	Vertinimo metodai
	Kaip LEGADP komponentai (tam tikros reformos ir investicijos) prisidės prie Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo?: kaip bus gerinamas kokybiškas ir įtraukus švietimas ir mokymas, įgūdžiai, mokymasis visą gyvenimą, skaitmeniniai įgūdžiai ir aktyvi parama užimtumui, įskaitant aspektus, susijusius su suaugusiųjų mokymusi, lyčių užimtumo atotrūkiu ir nelygybe; apibūdinti priemones, susijusias, pavyzdžiui, su kokybišku užimtumu, aktyvia darbo rinkos politika, pajamomis, įskaitant dirbančiųjų skurdą (sąžiningos darbo vietos); aprašyti poveikį skurdo mažinimui, vaikų priežiūros ir sveikatos priežiūros prieinamumo gerinimui; kai įmanoma, išsamiai apibūdinti, kaip priemonės paveiks vaikus ir jaunimą, ypač labiausiai atstumtus ir nepalankioje padėtyje esančius žmones (socialinė apsauga ir įtrauktis).	Modeliavimas taikant GKAM Euromod dalį, rezultatų interpretavimas, kokybinė analizė pagal EGADP šablono T3a lentelę
	Kaip LEGADP komponentai ir priemonės (reformos ir investicijos) prisidės prie: svarbiausių šalies politikos tikslų įgyvendinimo? 2019 ir 2020 m. šalies specifinių rekomendacijų įgyvendinimo? ekonominio, socialinio ir institucinio atsparumo?	Kokybinė analizė pagal EGADP šablono T3a lentelę
Įvertinti LEGADP tvarumą	Ar teigiamas LEGADP poveikis bus tvarus ir ilgalaikis? pateikti ilgalaikio tvarumo analizę, nurodant priemones, kurios bus įgyvendintos kad būtų išvengta spaudimo atšaukti pokyčius; kaip bus užtikrintas LEGADP lėšomis įgyvendintų pokyčių finansavimo tęstinumas po 2026 m.?	Kokybinė analizė pagal EGADP šablono T3a lentelę
Įvertinti LEGADP poveikį ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai	Kaip, kiek LEGADP prisidės prie ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos skatinimo?: nedarbo ir užimtumo lygio pagal amžiaus grupes ir lytį; BVP vienam gyventojui, palyginant su ES vidurkiu, jei įmanoma, apskričių lygmeniu; valdymo kokybės indeksu; ES socialinėje švieslentėje naudojamų rodiklių Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo pažangai matuoti; Švietimo ir mokymo sistemos veiklos rodiklių, įgūdžių pritaikymo darbo vietoje, nedirbančio ir nesimokančio jaunimo.	Kiekybinės ir kokybinės analizės rezultatų apibendrinimas, statistinių rodiklių ir jų perspektyvos analizė pagal RRF plano šablono T3a lentelę

LEGADP poveikio vertinimo vykdytojai: Finansų ministerijos Finansų politikos departamento Ekonominės analizės ir vertinimo skyrius ir UAB „ESTEP Vilnius“.

2 VERTINIMO METODIKA

Atliekant bet koki poveikio vertinimą ir rengiant poveikio vertinimo metodiką pirmiausiai yra spendžiama vertinimo pločio ir gylio dilema, atsižvelgiant į turimus išteklius. LEGADP poveikio vertinimas yra platus (planas apima 7 komponentus ir 31 priemonę), o laiko ištekliai buvo itin riboti. Atsižvelgiant į tai, pagrindinis LEGADP poveikio vertinimui keliamas metodinis tikslas – pateikti patikimą kiekybinę intervencijų poveikio Lietuvos makroekonominiams ir pagrindiniams socialiniams (tokiems kaip užimtumas, pajamos) rodikliams įvertinimą, keik galima jį papildant kokybinės analizės (antrinių šaltinių, lyginamosios analizės, ekspertinio vertinimo) rezultatais.

2.1 EKONOMETRINIS MODELIAVIMAS TAIKANT GKAM

LEGADP poveikio pagrindiniams makroekonominiams ir socialiniams rodikliams vertinimas atliekamas taikant 2020 m. Finansų ministerijos užsakymu sukurtą **Gyvenimo kokybės augimo modelį – GKAM** (ESTEP, 2020)³. Tai kombinuotas mikrosimuliacinis ir makroekonometrinis modelis, kuris sudaro galimybę įvertinti tiesioginį intervencijų poveikį makroekonominiams rodikliams ir pajamų pasiskirstymui bei netiesioginius (antrinius) pajamų pasiskirstymo pokyčio efektus. GKAM buvo sukonstruotas remiantis egzistuojančiais modeliais (dinaminiu Lietuvos ūkio makroekonometriniu modeliu ir mikrosimuliaciniu modeliu EUROMOD). GKAM apima du blokus:

- 1) GKAM makroekonometrinių modelių, skirtą pagrindiniams šalies ūkio procesams prekių, paslaugų ir darbo rinkose aprašyti bei įvertinti intervencijų poveikį pagrindiniams makroekonominiams rodikliams;
- 2) GKAM mikrosimuliacinį modelį, skirtą įvertinti intervencijų poveikį namų ūkių disponuojamoms pajamoms. GKAM mikrosimuliacinis modelis apima EUROMOD, mikroduomenų (konkrečiai – ES statistikos apie pajamas ir gyvenimo sąlygas (ES-SPGS) tyrimo mikro duomenų) modifikavimą ir sąsają tarp GKAM mikro- ir makroblokų.

GKAM makroekonometrinis modelis sudarytas naudojant ketvirtinius ir metinius (priklausomai nuo duomenų prieinamumo) duomenis nuo 2005 m. iki 2019 m. LEGADP poveikio vertinimo tikslais naudojamų duomenų laiko eilutės buvo praplėstos iki 2020 m. Pagrindiniai naudojamų rodiklių duomenų šaltiniai yra Lietuvos Statistikos departamentas, EUROSTAT ir Lietuvos bankas. GKAM mikrosimuliaciniame modelyje naudojami 2018 m. ES-SPGS tyrimo mikro duomenys, pritaikyti EUROMOD programai. Bazinio bei pokyčio scenarijaus prognozės yra atliekamos naudojant 2018 m. ES-SPGS tyrimo „cross“ duomenų versijas, gautas iš EUROSTAT, bei 2018 m. EUROMOD programai pritaikytas šių duomenų versijas, gautas iš Esekso universiteto (JK).

Vertinant LEGADP poveikį GKAM pagalba yra nagrinėjami šie scenarijai:

- 1) Bazinis scenarijus – makroekonominių ir socialinių rodiklių raidos scenarijus *be* LEGADP suplanuotų intervencijų;
- 2) LEGADP scenarijus – makroekonominių ir socialinių rodiklių raidos scenarijus *su* LEGADP suplanuotomis intervencijomis (keičiant esamas arba planuojant naujas intervencijas).

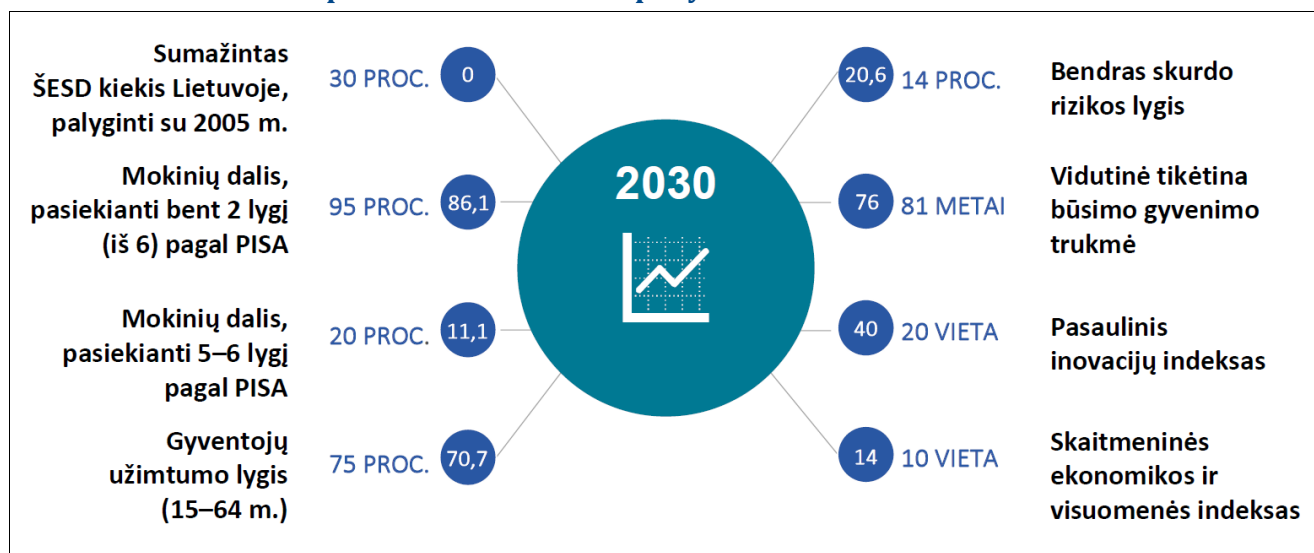
LEGADP poveikis analizuojamiems rodikliams apskaičiuojamas kaip skirtumas tarp bazinio ir LEGADP scenarijaus rodiklių reikšmių. EK gairės nurodo⁴, kad vertinant EGADP lėšomis numatomų finansuoti investicijų poveikį turėtų būti kiekybiškai įvertintas tiesioginis jų poveikis BVP augimui,

³ ESTEP, 2020. ES fondų investicijų ir kitų valstybės intervencijų poveikio visuomenės gyvenimo kokybės augimui vertinimas. Galutinė ataskaita

⁴ Commission Staff Working Document „Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans“, SWD(2021) 12 final. P.54

darbo vietų kūrimui ir socialinei sanglaudai. Valstybės narės taip pat raginamos siūlyti papildomus poveikio rodiklius, kad būtų galima įvertinti ilgalaikę investicijų į aplinkos, klimato, ekonominę ir socialinę naudą ir poveikį valdžios sektoriaus biudžetui. Papildomi rodikliai, kurių sieks Lietuva, įgyvendinama LEGADP, yra pateikti plano projekte (2 pav.). Tai 2021-2030 m. Nacionalinio pažangos plane (toliau – NPP) nustatyti rodikliai, todėl šių rodiklių bus siekiama ne tik LEGADP lėšomis, bet ir kitomis priemonėmis.

Pav. 2. NPP ir LEGADP priemonėmis siekiami pokyčiai.

Šaltinis: LEGADP plano versija viešinimui.

Atsižvelgiant į GKAM galimybes ir EK gairėse dėl LEGADP rengimo pateiktus metodinius reikalavimus šiame poveikio vertinime yra modeliuojami 2 lentelėje pateikti rodikliai, dalis jų apima NPP rodiklius, prie kurių pasiekimo planuojama prisidėti, įgyvendinant LEGADP, ir Europos socialinių teisių ramsčio rodiklius⁵.

2 lentelė. Vertinamų rodiklių sąrašas.

GKAM rodikliai	Rodiklio pavadinimas	Pageidaujama pokyčio kryptis	Pirminė modeliavimo prieiga*	
EKONOMINĖ DIMENSIJA				
Makroekonominė aplinka, pajamos ir vartojimo išlaidos				
Makroekonominė aplinka	Privataus vartojimo išlaidos gyventojui	didėjimas	makro, išvestinis	
	Namų ūkių skolos ir pajamų santykis	mažėjimas	makro	
	Valdžios išlaidų ir BVP santykis	didėjimas	makro, išvestinis	
	Namų ūkių santaupų ir pajamų santykis	didėjimas	makro	
	BVP gyventojui, EUR	didėjimas	makro, išvestinis	
	Pajamos ir jų pasiskirstymas	Vidutinės disponuojamosios grynosios pajamos, tenkančios vienam gyventojui, EUR	didėjimas	mikro
		Pajamų pasiskirstymo koeficientas S80/S20 (ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų penktojoje ir pirmojoje kvintilinėse grupėse santykis)	mažėjimas	mikro
		Didelio materialinio nepritekliaus lygis (gyventojų, kurie susiduria su 4 iš 6 materialinio nepritekliaus elementų, dalis)	mažėjimas	mikro
		Skurdo rizikos lygis	mažėjimas	mikro
		65 metų ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis	mažėjimas	mikro
		Jaunimo skurdo rizikos lygis (15-24 m.)		
		Vyrų ir moterų darbo užmokesčio atotrūkis	mažėjimas	mikro

⁵ Lietuvos pažanga 2019 m. pateikta socialinių rodiklių suvestinėje: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>

GKAM rodikliai	Rodiklio pavadinimas	Pageidaujama pokyčio kryptis	Pirminė modeliavimo prieiga*
Verslo inovatyvumas, užimtumas ir nedarbas			
Užimtumas ir nedarbas	Užimtumo lygis	didėjimas	makro
	Nedarbo lygis	mažėjimas	makro
Užimtumo kokybė	Ilgalaikio nedarbo lygis	mažėjimas	makro
	Jaunimo nedarbo lygis (15-24 m.)	mažėjimas	mikro
	Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis	didėjimas	makro
	Darbuotojų, dirbančių ne visu etatu, dalis	mažėjimas	mikro
	Darbuotojų, dirbančių pagal terminuotas darbo sutartis, dalis	mažėjimas	mikro
SOCIALINĖ DIMENSIJA			
Išsilavinimas	Aukštąjį išsilavinimą (ISCED 5-8 lygis) turinčių gyventojų dalis	didėjimas	makro
	Suaugusiųjų mokymasis visą gyvenimą	didėjimas	mikro
APLINKOS DIMENSIJA			
Aplinkos kokybė ir išteklių naudojimas			
Išteklių naudojimas	ŠESD emisijos, t/mln. BVP	mažėjimas	makro

* Jei rodiklis išvestinis, reiškia, kad jo reikšmės apskaičiuojamos iš kitų makromodelio kintamųjų (endogeninių ir egzogeninių) reikšmių.

GKAM pagalba įvertinamas į LEGADP įtrauktų priemonių – **investicijų ir reformų** – agreguotas poveikis. Visos LEGADP finansuojamos priemonės turi prisidėti prie struktūrinių pokyčių. EGADP gairėse investicijos skirstomos į pagrindinio kapitalo formavimą (investicijos į infrastruktūrą, įrangą ir nematerialųjį turtą), žmogiškąjį kapitalą (investicijos sveikatos, užimtumo ir švietimo srityse) ir gamtinį kapitalą (energetinio efektyvumo didinimo priemonės, atsinaujinančių išteklių plėtra)⁶. Nustatant prielaidas dėl LEGADP lėšomis finansuojamų priemonių remiamasi GKAM modeliavimo prielaidomis ir atsižvelgiama į Europos centrinio banko (toliau – ECB) tyrime dėl Europos gaivinimo instrumento „Kitos kartos ES“, kurio didžiąją biudžeto dalį sudaro EGADP, makroekonominio poveikio eurozonai⁷ taikytas prielaidas. Šiame tyrime EGADP priemonių poveikis modeliuojamas per viešųjų investicijų prieaugio makroekonominį poveikį vartojimui: trumpuoju laikotarpiu valstybės investicijos padidina galutinių prekių paklausą ir, atitinkamai, darbo ir kapitalo paklausą. Tai padidina darbo pajamas ir privataus kapitalo grąžą, o tai toliau skatina vidaus vartojimą ir investicijas.

LEGADP priemonės, planuojamos komponentuose „Skaitmeninė transformacija ekonomikos augimui“⁸, „Žalioji Lietuvos transformacija“⁹ ir „Aukštasis mokslas, švietimas, inovacijų skatinimo veikla, mokslo ir verslo inovacijos“¹⁰ paskatins privačias investicijas skaitmeninimo, AEI ir inovacijų srityse, tiek sudarant būtinąsias sąlygas tokių investicijų plėtrai, tiek tiesiogiai teikiant finansavimą. Vertinant NKL galimą poveikį privačių investicijų išstūmimui šiose srityse buvo atsižvelgta į planuojamų intervencijų turinį ir valdžios sektoriaus investicijų poveikio privačiosioms investicijoms tyrimus. Pirma, privačioms investicijoms skaitmeninimo ir inovacijų srityje LEGADP lėšos bus teikiamos per finansines priemones ir toms sritims, kuriose yra rinkos nepakankamumas, t. y. kredito įstaigos ir kiti privatūs investuotojai dėl per didelės rizikos neteikia finansavimo šiose srityse. Todėl NKL priemonės, įgyvendinamos per finansines priemones, labiau pasižymės ne privačių lėšų išstūmimu, o pritraukimu per sverto efektą, kuris būdingas finansinėms priemonėms. Antra, 2020-2021 m. Lietuvos banko (toliau – LB) tyrimuose buvo išsamiai nagrinėjamas valdžios sektoriaus

⁶ Commission Staff Working Document „Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans“, SWD(2021) 12 final. P.16.

⁷ ECB, 2021. The macroeconomic impact of the Next Generation EU instrument on the euro area // Occasional Paper Series No 255.

⁸ Konkrečiai, investicija „Būtiniosios sąlygos inovatyviems technologiniams sprendimams versle ir kasdieniame gyvenime“

⁹ Reforma „Daugiau šalyje tvariai pagamintos elektros energijos“

¹⁰ „Efektyvus inovacijų politikos įgyvendinimas, didesnė inovacijų paklausa, startuolių ekosistemos ir žaliųjų inovacijų plėtra“, „Bendros mokslo ir inovacijų misijos Sumaniosios specializacijos srityse“

investicijų poveikis privačioms investicijoms Lietuvoje. 2020 m. LB tyrimas¹¹ atliktas remiantis 1997–2019 m. ketvirtiniais Lietuvos duomenis, analizei buvo taikomas Bajeso VAR modelis. Nustatyta, kad koreliacija tarp valdžios sektoriaus investicijų ir privačių investicijų yra teigiama ir jos turi įtakos vienos kitų raidai. Impulso ir atsako funkcijos atskleidė, kad pirmaisiais metais po valdžios sektoriaus investicijų šoko verslo investicijos išauga, o antraisiais ir trečiaisiais metais fiksuojamas nežymus išstūmimo efektas. Visgi bendrai valdžios sektoriaus investicijos pasižymi labiau privačiasias investicijas skatinančiu, o ne išstumiančiu poveikiu. 2021 m. LB tyrime¹² patvirtinta, kad Lietuvoje valdžios sektoriaus investicijos pasižymi skatinamuoju poveikiu, o ne išstumiančiu poveikiu, ypač trumpuoju laikotarpiu reaguojant į COVID-19 pasekmes ekonomikai. Atsižvelgiant į LEGADP intervencijų logiką ir LB tyrimų išvadas, vertinant LEGADP poveikį, buvo daryta prielaida, kad neigiamo poveikio privačių investicijų išstūmimui nebus.

2.2 ANTRINIŲ ŠALTINIŲ ANALIZĖ IR REFORMŲ KVANTIFIKAVIMAS

Antrinių informacijos šaltinių analizė yra visos nagrinėjamo klausimu prieinamos informacijos analizė, kurios tikslas – rinkti, analizuoti ir interpretuoti aktualius duomenis apie vertinimo objektą. Pagrindiniai antriniai šaltiniai atliekant LEGADP poveikio vertinimą buvo ES ir Lietuvos strateginiai planavimo dokumentai, susiję su LEGADP įgyvendinimu, visų pirma, Lietuvos Stabilumo 2021 metų programa, 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijos Lietuvai, EK komunikatas dėl Europos socialinių teisių ramsčio sukūrimo, Lietuvos makroekonominės raidos prognozės, aktualūs Lietuvos ir užsienio autorių bei institucijų tyrimai ir vertinimai, susiję su LEGADP numatytų priemonių efektyvumo ir poveikio analize.

EK parengtose EGADP gairėse nurodoma, kad analizuojant EGADP lėšomis numatomų finansuoti reformų poveikį turi būti pateiktas išsamus paaiškinimas apie numatomus poveikio kanalus, atitinkamos galimo poveikio įvertinimo prielaidos ir poveikio kvantifikavimas. Šiame poveikio vertinime LEGADP priemonių bendras poveikis yra modeliuojamas per finansinius ir kvantifikuotus atitinkamų ekonominių rodiklių impulsus (kiekybiškai įvertintus srautus), ekonomikos rodiklių tarpusavio sąryšius ir jų bendrą įtaką šalies ūkiui. Siekiant įvertinti LEGADP remiamų reformų antrinius efektus vertinimo metu, visų pirma, remtasi panašias intervencijas analizuojančių antrinių šaltinių (akademinės literatūros ir empirinių tyrimų bei vertinimų) išvadamis. Bendrą reformų poveikio kanalų apibendrinimą yra pateikęs ECB (2015). Šiame tyrime ECB nurodo, kad struktūrinių reformų nauda ekonomikai pasireiškia per tris kanalus: užimtumą, produktyvumą ir potencialaus BVP padidėjimą¹³. Įvairios struktūrinės reformos dažnai turi vadinamąjį „persiliejiimo efektą“ (angl. *spillover effect*) tarp šių trijų sričių, tačiau reformos gali būti klasifikuojamos pagal jų poveikio kanalus. Vertinant visą LEGADP priemonių rinkinį nustatyta, kad trumpuoju laikotarpiu LEGADP poveikis pasireišk per padidėjusias investicijas ir valdžios vartojimą, tačiau šis efektas bus trumpalaikis. LEGADP priemonių poveikis ekonomikai vidutinėje ir ilgalaikėje perspektyvoje bus daromas per produktyvumo didinimo kanalą. Tai priemonės, skirtos skaitmenizacijai, darbuotojų įgūdžių stiprinimui, energetinio efektyvumo didinimui. Veiksmingo viešojo sektoriaus iniciatyvos, susijusios su PVM atotrūkio mažinimu, ilguoju laikotarpiu padidins valdžios pajamas, o tai leis valstybei vykdyti svaresnes intervencijas į įvairias politikos sritis, įskaitant ir į pajamų nelygybės mažinimą. Kitas svarbus ilgalaikio poveikio kanalas yra švietimo ir socialinės apsaugos komponentuose numatytos iniciatyvos, susijusios su darbuotojų įgūdžių pritaikymu ateities darbo rinkos poreikiams – geresnės kompetencijų plėtojimo galimybės suaugusiems, žaliai ir skaitmeninei transformacijai reikalingų kompetencijų mokymas profesinėje mokymo sistemoje bei užimtumo rėmimo priemonių apimties ir

¹¹ Comunale M. (2020), Investicijų ir jas skatinančių veiksnių Lietuvoje analizė // Lietuvos investicijų poveikslas: Lietuvos banko teminių straipsnių serija Nr.35 /2021.

¹² Mockūnaitė L. (2021), Valdžios sektoriaus investicijos – privačiasias investicijas išstumiantis veiksnys ar ekonomikos skatinimo priemonė? // Lietuvos investicijų poveikslas: Lietuvos banko teminių straipsnių serija Nr.35 /2021.

¹³ ECB, 2015. Progress with structural reforms across the euro area and their possible impacts. Economic Bulletin Issue 2.

įvairovės didinimas. Šios iniciatyvos didins darbuotojų pajamas ir užimtumą ilguoju laikotarpiu, o tai turės poveikį visiems makroekonominiams ir socialiniams rodikliams.

LEGADP poveikio impulsų kvantifikavimas buvo atliktas dviem etapais. Pirmiausia, vertinant finansinių srautų impulsus visos LEGADP išlaidos buvo suklasifikuotos pagal funkcinę valstybės išlaidų klasifikaciją COFOG ir išlaidų tipą, išskiriant išlaidas investicijoms ir vyriausybės vartojimui. Kadangi didelė dalis LEGADP priemonių ir finansų yra nukreipta į gamtinio kapitalo didinimą, visų pirma siekiant sumažinti ŠESD kiekį, todėl vertinant LEGADP poveikį konkrečiai rodikliui „ŠESD emisijos, t/ mln. BVP“ buvo atliktas išlaidų perskirstymas tarp COFOG kategorijų. GKAM lygtyje teigiamą poveikį (t. y. mažėjimą) ŠESD emisijai daro valdžios išlaidų dalis aplinkosaugai ir investicijų / BVP santykis, o neigiamą poveikį – bendras realaus BVP augimas. Siekiant tinkamai įvertinti LEGADP poveikį ŠESD kiekio mažinimui, prie išlaidų aplinkosaugai buvo priskirtos ir išlaidos pagal COFOG būsto kategoriją (išlaidos renovacijai) bei pagal ekonomikos kategoriją numatytos išlaidos netaršioms transporto priemonėms bei AEI plėtrai.

Antru etapu buvo analizuotos planuojamos įgyvendinti reformos bei reformų sėkmei išmatuoti LEGADP projekte numatytos siekiamos rezultato rodiklių reikšmės, siekiant nustatyti papildomus (nefinansinius) poveikio impulsus. Šiame procese buvo daryta esminė prielaida, kad LEGADP pateikti rodikliai įgyvendinus reformas bus pasiekti. Atsižvelgiant į LEGADP reformų turinį, suplanuotus kiekybinius rodiklius ir turimus patikimus ankstesnių tyrimų įrodymus apie analogiškų priemonių taikymo Lietuvoje poveikį¹⁴ buvo papildomai kvantifikuoti LEGADP komponentų „Žalioji Lietuvos transformacija“, „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“, „Veiksmingas viešasis sektorius“ ir „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ impulsai. Atvejais, kada toks rodiklių kvantifikavimas buvo sėkmingai atliktas, į modelį įvedama LEGADP išlaidų suma buvo sumažinta atitinkamu išlaidų dydžiu, išskyrus komponento „Žalioji Lietuvos transformacija“ atvejį, kai toks impulsas buvo įvestas kaip papildomas prie išlaidų impulso. GKAM įvedamų išlaidų dydžio sumažinimas atliktas siekiant išvengti dvigubo poveikio skaičiavimo.

Poveikio vertinimo metu nagrinėjamų priemonių impulsų suvestinė, kurioje nurodyti finansiniai ir kiti impulsai, yra pateikta šios ataskaitos 1 priede. Toliau 2.2.1-2.2.4 skyreliuose išsamiau paaiškinama, kaip buvo atliktas atskirų į modelį įvestų impulsų kvantifikavimas.

2.2.1 Komponento „Žalioji Lietuvos transformacija“ numatytų reformų kvantifikavimas

Įgyvendinant LEGADP komponentą „Žalioji Lietuvos transformacija“ yra numatyta reforma „Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka“. Reformai įgyvendinti numatyta skirti 217,8 mln. EGADP lėšų. Siekiant įvertinti renovacijos projektų ilgalaikį poveikį, tikslinga skaičiuoti ne tik pirminius impulsus investicijoms, bet ir antrinius efektus energijos importo kiekio mažėjimui dėl renovacijos projektų metu gautų energijos sutaupymų. Todėl šis antrinis renovacijos projektų efektas žaliavų importo sumažėjimui įvedamas kaip papildomas impulsas į išlaidų renovacijai poveikio makroekonominiams rodikliams modeliavimą.

2021–2030 m. NPP numatyta, kad įgyvendinus NPP bus renovuoti 9500 daugiabučių namų ir dėl to pastatų ūkyje sutaupyta energijos kiekis 2021-2030 m. laikotarpiu sieks 10366,02 GWh. Įgyvendinus LEGADP reformą „Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka“ planuojama renovuoti 1400 daugiabučių namų 2024-2026 m. laikotarpiu. Darant prielaidą, kad pagal EGADP renovuoti

¹⁴ ESTEP (2018), Struktūrinių reformų poveikio Lietuvos makroekonominiams rodikliams vertinimas; ESTEP (2019), Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių bei tarpininkavimo įdarbinant ir įdarbinimo kontrafaktinis poveikio vertinimas; BGI (2020), Lietuvos integruotame nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksnių plane pateiktų planuojamos politikos ir priemonių poveikio makroekonomikai, ūgūdžiams ir socialiniam aspektui vertinimas; Vilnius Economics (2020), Lietuvos ilgalaikė pastatų renovacijos strategija.

daugiabučiai sutaupys tiek pat energijos, kaip ir iš kitų lėšų renovuoti daugiabučiai, galime apskaičiuoti šį papildomą impulsą:

- „Žalioji Lietuvos transformacija“ komponento impulsas Nr. 1: importuojamas energijos kiekis 2023 m. sumažės 436,464 GWh, 2024 m. – 545,58 GWh, 2025 m. – 545,58 GWh. Šie padidėjimai yra permanentiniai.

2.2.2 Komponento „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ reformų kvantifikavimas

Pagal LEGADP komponentą „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ yra numatyta reforma „Prieinamos kompetencijų plėtojimo galimybės suaugusiems“, kurios tikslas didinti kompetencijų plėtojimo galimybes suaugusiems ir įgyvendinus reformą dėl to pagerinti 29 tūkst. asmenų kompetencijas. Šių asmenų apmokymo tempas nustatytas pagal lėšų skirtų mokymams išdėstymą 2022-2026 m. laikotarpiu. Tam iš EGADP prašoma skirti 10 mln. Eur.

Naujausias Lietuvoje atliktas aktyvių darbo rinkos priemonių kontrafaktinis poveikio vertinimas (ESTEP, 2019)¹⁵ atskleidė, kad profesinio mokymo priemonės dalyvio darbo užmokestis praėjus metams po dalyvavimo priemonėje padidėja 275,79 Eur per metus, o dirbtų dienų per metus skaičius – 13,45. Darant prielaidą, kad įgyvendinus šią reformą, apmokytų asmenų darbo užmokestis ir dirbtų dienų skaičius bus ne mažesnis nei taikant šiuo metu galiojančią profesinio mokymo priemonę, galima apskaičiuoti šiuos impulsus:

- „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ komponento impulsas Nr. 1: Pajamos 2022 m. padidės 1,6 mln. Eur, 2023 m. – 2,4 mln. Eur, 2024 m. – 1,6, 2025 m. – 1,6 mln. Eur, 2026 m. – 0,8 mln. Eur. Šie padidėjimai yra permanentiniai.
- „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ komponento impulsas Nr. 2: Užimtųjų skaičius 2022 m. padidės - 28, 2023 m. – 42, 2024 m. – 28, 2025 m. – 28, 2026 m. – 14. Šie padidėjimai yra permanentiniai.

Švietimo reformos „Kompetencijos žaliajai ir skaitmeninei transformacijai įgyjamos profesinio mokymo sistemoje“ tikslas yra didinti profesinio mokymo sistemoje įgyjamas kompetencijas žaliajai ir skaitmeninei transformacijai. Iš viso šiai reformai LEGADP yra numatyta 42 mln. Eur suma. Minėtame kontrafaktinio poveikio vertinimo tyrime buvo nustatyta, kad vienas euras išleistas profesiniam mokymui padidina profesiniame mokyme dalyvavusio asmens pajamas per metus 0,17 Eur, o darbo dienų skaičių – 0,008121. Darant analogišką prielaidą, kad gautas poveikis bus ne mažesnis nei nustatytas tyrimo metu galime apskaičiuoti šiuos impulsus:

- „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ komponento impulsas Nr. 3: Pajamos 2021 m. – padidės 0,34 mln. Eur, 2022 m. – 2,125, 2023 m. – 1,7 mln. Eur, 2024 m. – 1,53 mln. Eur, 2025 m. – 1,105 mln. Eur. Šie padidėjimai yra permanentiniai.
- „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ komponento impulsas Nr. 4: Užimtųjų skaičius 2021 m. padidės - 64, 2022 m. – 403, 2023 m. – 322, 2024 m. – 290, 2025 m. – 209. Šie padidėjimai yra permanentiniai.

2.2.3 Komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reformų kvantifikavimas

LEGADP komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ pagrindinis tikslas yra didinti užimtumo rėmimo priemonių apimtį ir įvairovę, teikiant prioritetą skaitmeninės ir žaliosios

¹⁵ ESTEP. (2019). Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių bei tarpininkavimo įdarbinant ir įdarbinimo tvarumo stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimo paslaugos. Užsakovas – SADM.

transformacijos tikslams. Tam įgyvendinti iš LEGADP prašoma skirti 101,7 mln. Eur. Šiuo metu nėra žinoma, kokios konkrečios užimtumo priemonės bus finansuojamos iš šių lėšų, todėl daroma prielaida, kad bus finansuojamos didžiausią poveikį darančios priemonės. Minėtame ADRP priemonių kontrafaktiniame poveikio vertinime nustatyta, kad daugiausia dėl dalyvavimo ADRP dalyvio vidutinės metinės pajamos padidėjo 1719 Eur, o dirbtų dienų skaičius – 91,56, o vidutiniai vienam dalyviui priemonės taikymo kaštai buvo 1710, todėl vienas euras padidina priemonėje dalyvavusio asmens metines pajamas 1,005263, o dirbtų dienų skaičių - 0,05354386. Darant analogišką prielaidą, kad gautas poveikis bus nemažesnis nei nustatytas ADRP priemonių poveikio vertinimo metu galime apskaičiuoti šiuos impulsus:

- „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ komponento impulsas Nr. 1: Pajamos 2022 m. – padidės 13,77 mln. Eur, 2023 m. – 25,13, 2024 m. – 25,13 mln. Eur, 2025 m. – 25,13 mln. Eur, 2026 m. – 13,07 mln. Eur. Šie padidėjimai yra permanentiniai.
- „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ komponento impulsas Nr. 2: Užimtųjų skaičius 2022 m. – padidės 2911, 2023 m. – 5312, 2024 m. – 5312, 2025 m. – 5312, 2026 m. – 2762. Šie padidėjimai yra permanentiniai.

2.2.4 Komponento „Veiksmingas viešasis sektorius“ reformų kvantifikavimas

LEGADP komponento „Veiksmingas viešasis sektorius“ vienas iš pagrindinių tikslų yra šešėlio mažinimas ir mokesčių administravimo gerinimas taikant pažangias technologijas. 2021–2030 m. NPP numatyta PVM atotrūkį nuo dabartinių 25,9 proc. sumažinti iki 10 proc. 2030 m.

LEGADP nėra vienintelis finansavimo šaltinis, kuriuo yra siekiama šio tikslo. Pagal LEGADP projektą priemonės susijusios su PVM atotrūkio mažinimu bus įgyvendintos 2023 m., todėl daroma prielaida, kad visas PVM atotrūkio sumažinimas, kuris įvyks 2023–2026 m. yra LEGADP pasekmė, o kitu laikotarpiu – kitų priemonių pasekmė.

Šešėlinės ekonomikos mažinimo Lietuvoje poveikio vertinimas buvo atliktas Struktūrinių reformų poveikio Lietuvos makroekonominiams rodikliams vertinime (ESTEP, 2018)¹⁶. Modeliuojant šešėlinės ekonomikos mažinimo makroekonominį poveikį svarbu įvertinti, kad šešėlinis vartojimas taip pat prisideda prie ekonomikos augimo, todėl mažinant šešėlį didėja valdžios pajamos, tačiau mažėja privatus vartojimas. Mokslinėje literatūroje (Schneider, 2002) yra sutariama, kad apie du trečdalius pajamų esančių šešėlinėje ekonomikoje įsilieja į oficialią ekonomiką, todėl darant teigiamą impulsą lygų iš šešėlio ištraukiamai lėšų sumai reikia daryti dviejų trečdalių to dydžio neigiamą impulsą į privatų vartojimą¹⁷. Literatūroje nenurodoma, kur išleidžiamas likęs trečdalis šešėlinėje ekonomikoje sukuriama pajamų, todėl daroma ekspertinė prielaida, kad šios lėšos neįsilieja į ekonomiką ir teigiamai jos neveikia (iškeliauja į užsienį, išleidžiamos ekonominės vertės negeneruojančiose veiklose, nelegaliai kaupiamos ir t. t.). Todėl po reformos įgyvendinimo šių lėšų įliejimas į ekonomiką per valdžios pajamų didėjimą yra didžiausias teigiamas PVM atotrūkio mažinimo impulsas naudojamas modelyje. Į GKAM įvedami šie impulsai:

- „Veiksmingas viešasis sektorius“ komponento impulsas Nr. 1: 2023-2026 m. valdžios pajamos padidėja 129,725 mln. Eur kasmet. Šie padidėjimai yra permanentiniai.
- „Veiksmingas viešasis sektorius“ komponento impulsas Nr. 2: 2023-2026 m. privatus vartojimas sumažėja 86,48 mln. Eur kasmet. Šie padidėjimai yra permanentiniai.

¹⁶ ESTEP. (2018). Struktūrinių reformų poveikio Lietuvos makroekonominiams rodikliams vertinimas. Užsakovas – Finansų ministerija.

¹⁷ Schneider, F. (2002). Shadow Economy.

2.3 LYGINAMOJI ANALIZĖ

Atsižvelgiant į EK parengtų EGADP plano gairių reikalavimus poveikio vertinime pateikiamas EGADP investicijų pasiskirstymo pagal COFOG funkcinę klasifikaciją palyginimas, lyginant biudžeto išlaidas 2017-2019 m. su 2020-2026 m. biudžeto projekcijomis, išskiriant EGADP finansavimą. Taip pat šioje ataskaitoje pateikiamas Lietuvos pagrindinių užimtumo ir socialinių rodiklių, įtrauktų į Europos socialinių teisių ramstį, palyginimas su ES-27 vidurkiu.

2.4 EKSPERTINIS VERTINIMAS

Ekspertinis metodas tinka tais atvejais, kai labai sudėtinga arba praktiškai neįmanoma pritaikyti objektyvius skaičiuojamuosius ar empirinio tyrimo metodus. Ekspertinio vertinimo metodologija grindžiama prielaida, kad ekspertas yra sukaupęs didelį kiekį racionaliai apdorotos informacijos (turi daug žinių ir patirties, gali remtis intuicija) ir todėl jis gali būti kokybinės informacijos šaltiniu. Šiame vertinime ekspertinis vertinimas buvo taikomas analizuojant visus vertinimo klausimus ir siekiant: a) susisteminti informaciją, gautą iš skirtingų šaltinių; b) interpretuoti turimus duomenis; c) kritiškai įvertinti atliktą analizę; d) pateikti bendras išvadas bei rekomendacijas.

3 LIETUVOS MAKROEKONOMINĖS IR SOCIALINĖS SITUACIJOS APŽVALGA

Makroekonominė apžvalga parengta pagal Finansų ministerijos sudarytą Ekonominės raidos scenarijų¹⁸. Prielaidos dėl išorės aplinkos vidutiniu laikotarpiu atitinka Europos Komisijos¹⁹ šių metų vasarį paskelbtą ekonominę prognozę.

Nors Lietuvos 2020 metų BVP pokytis palyginti su 2019 metų BVP buvo neigiamas, tačiau šis rodiklis buvo vienas geriausių tarp ES valstybių. 2021 metais tikimasi 2,6 proc. ekonomikos augimo, o vėlesniais vidutinio laikotarpio metais tikėtinas ekonomikos atsigavimo paspartėjimas – BVP galėtų augti vidutiniškai po 3,2 proc. per metus. 2021 ir kitais vidutinio laikotarpio metais ekonomikos raida priklausys nuo to, ar Lietuvoje, ES ir kitose pasaulio valstybėse sėkmingai vyks gyventojų vakcinacijos kampanija, kaip seksis atsigauti po COVID-19 pandemijos krizės pagrindiniams Lietuvos prekybos partneriams ir koks stiprus bus liekamųjų šios krizės reiškinų poveikis.

Didelis neapibrėžtumas dėl pandemijos suvaldymo terminų, neužtikrintumas dėl globalios ekonomikos atsigavimo laiko ir masto, geopolitinės įtampos bei galima įtampa finansų rinkose, neatsakingas pavargusios nuo ilgą laiką trunkančių ribojimų visuomenės elgesys – esminiai neigiamos rizikos veiksniai, dėl kurių ekonominės raidos scenarijuje numatytų pagrindinių rodiklių įverčiai gali keistis.

Egzistuoja ir teigiama rizika, kad efektyvus masinio populiacijos vakcinavimo planų įgyvendinimas Lietuvoje ir kitose ES valstybėse sudarys pagrindą dar šiemet ekonomikai augti sparčiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Spartesnis ES ir globalios ekonomikos atsigavimas, ES fondų lėšų panaudojimas ir ES ekonomikos gaivinimo priemonių taikymas vykdant reformas ir investuojant vidutiniu laikotarpiu gali paskatinti Lietuvos ekonomikos augimą daugiau, nei numatyta šiame scenarijuje.

Numatoma, kad 2021 metais išlaidų priemonėms, skirtoms kovai su neigiamais COVID-19 pandemijos padariniais, vertė sudarys 3,3 proc. BVP, o valdžios sektoriaus deficitas – 8,1 proc. BVP²⁰. Šiuo metu numatoma, kad 2022–2024 metais valdžios sektorius taip pat bus deficitinis.

Valdžios sektoriaus skola 2019 metais sudarė 35,9 proc. BVP, 2020 metais padidėjo iki 47,3 proc. BVP. Pagrindinė skolos didėjimo priežastis buvo skolinimasis pagalbos priemonėms, susijusioms su COVID-19, finansuoti ir ekonomikai skatinti. Numatoma, kad 2021 metų pabaigoje skola gali sudaryti 52,1 procento BVP.

3 lentelė. Pagrindiniai ekonominės raidos scenarijaus rodikliai.

Rodiklio pavadinimas	2020	2021P	2022P	2023P	2024P
BVP (to meto kainomis), mln. Eur	48794	50966	53564	56312	59251
BVP (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-0,8	2,6	3,2	3,2	3,2
Suderinto vartotojų kainų indekso (vidutinio metinio) pokytis, proc.	1,1	1,8	1,8	1,9	2,0
Investicijų (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-0,2	4,6	5,3	5,7	5,7
Prekių ir paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-1,3	4,8	6,7	6,0	6,0

¹⁸ Ekonominės raidos scenarijus 2021–2024 m. <https://finmin.lrv.lt/lt/aktualus-valstybes-finansu-duomenys/ekonomines-raidos-scenarijus>

¹⁹ Europos Komisijos žiemos prognozė https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-andforecasts/economic-forecasts/winter-2021-economic-forecast-challenging-winter-light-end-tunnel_en

²⁰ Peržiūrėjus 2021 metų valstybės biudžetą, valdžios sektoriaus deficitas gali keistis

Rodiklio pavadinimas	2020	2021P	2022P	2023P	2024P
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	8,5	8,5	7,5	6,9	6,5
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	9,6	5,2	4,5	5,0	5,4
Užimtųjų skaičiaus pokytis, proc.	-1,5	0,7	0,9	-0,1	-0,5

Šaltinis: Finansų ministerija, Statistikos departamentas

Europos socialinių teisių ramstį detalizuojanti socialinių rodiklių suvestinė rodo tam tikrus Lietuvai svarbius užimtumo ir socialinius iššūkius (žr. 4 lentelę). Kelerius pastaruosius metus iki COVID-19 pandemijos Lietuvos ekonominiai ir darbo rinkos rodikliai gerėjo. Iki COVID-19 pandemijos spartus ekonomikos augimas padėjo sumažinti bendro ir ilgalaikio nedarbo lygį, o ekonomiškai aktyvių gyventojų dalis ir užimtumas buvo kaip niekada dideli. COVID-19 pandemija reikšmingai pablogino darbo rinkos būklę šalyje. Nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, 2020 metais padidėjo 2,2 procentinio punkto iki 8,5 procento (ES vidurkis buvo 7,1 proc.), o užimtų gyventojų sumažėjo 1,5 procento. Situaciją darbo rinkoje švelnino Vyriausybės taikomos subsidijos įmonėms už prastovas ir parama savarankiškai dirbantiems, kurios mažino nedarbo riziką ir švelnino krizės poveikį darbuotojams, padėjo išvengti masinių atleidimų iš darbo.

Tarptautinės institucijos nurodo, kad skurdas ir pajamų nelygybė – didžiausios Lietuvos socialinės politikos problemos. Nors 2019 m. skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis Lietuvoje sumažėjo 2 proc. punktais iki 26,3 proc., tačiau tebebuvo vienas aukščiausių ES. Europos Komisijos vertinimu²¹, nepaisant nuo 2019 m. padarytos tam tikros pažangos, ribotas mokesčių ir socialinių išmokų sistemos pajamų perskirstymo pajėgumas nesudaro prielaidų sparčiau mažinti skurdą ir socialinę atskirtį, todėl šioje srityje būtina imtis papildomų priemonių. Skurdo rizikos atžvilgiu Lietuvoje pažeidžiamiausi asmenys yra vaikai, daugiavaikės šeimos, vieniši tėvai, auginantys vaikus, žmonės su negalia, senatvės pensininkai, vieniši asmenys ir bedarbiai.

Mokyklos nebaigimo rodiklis vienas mažiausių ES, bet švietimo sistemoje yra kitų iššūkių. Naujausi 2018 m. EBPO tarptautinio moksleivių vertinimo programos (PISA) rezultatai rodo, kad pagal visus tikrintus dalykus Lietuvos rezultatų vidurkis nesiekia ES vidurkio, todėl pagrindinis iššūkis – gerinti mokinių pasiekimus, ypač visų mokinių gamtamokslineis gebėjimus ir žemiausius rezultatus demonstruojančių mokinių pasiekimus. Kadangi mokyklos nebaigimo atžvilgiu rodikliai Lietuvoje labai geri, tai padeda nesimokančio, nedirbančio ir mokymuose nedalyvaujančio jaunimo (NEET) dalį išlaikyti artimą ES vidurkiui.

Pastaruosius kelerius metus gerėjo suaugusiųjų dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą veiklose rodiklis, tačiau 2020 m. jis dar buvo 2 proc. punktais mažesnis lyginant su ES-27 vidurkiu. Suaugusiųjų švietimo sistema turi labiau reaguoti į senėjančios visuomenės iššūkius ir reikalingų įgūdžių pokyčius, susijusius su skaitmenizavimu, darbo robotizavimu ir žalių darbo vietų paklausa.

Nepatenkinti medicininiai poreikiai Lietuvoje nėra dideli, bet kai kurios paslaugos, pvz., dantų priežiūra, mažiau prieinamos. Sveikatos draudimą turi beveik visi gyventojai (98 %). Draudimo neturi tik užimtumo neįforminę, nemokantys teisės aktais nustatytų įmokų arba rezidentais užsiregistravę, bet užsienyje gyvenantys asmenys.

4 lentelė. Lietuvos socialinių rodiklių palyginimas su ES vidurkiu.

Socialinių rodiklių suvestinės komponentai	Pagrindiniai rodikliai	Metai	LT	ES-27
Lygios galimybės	Suaugusiųjų dalyvavimas mokymuose per pastaruosius 12 mėn., proc.	2020	7,2	9,2

²¹ Europos Komisija. Šalies ataskaita. Lietuva 2020

Socialinių rodiklių suvestinės komponentai	Pagrindiniai rodikliai	Metai	LT	ES-27
	Mokyklos nebaigusių asmenų dalis, proc.	2020	5,6	10,1
	Gyventojų skaitmeninių įgūdžių lygis, proc.	2020	56	56
	NEET jaunuolių (15–29 m.) rodiklis, proc.	2020	10,8	11,1
	Lyčių užimtumo skirtumas, proc.	2020	1,7	11,3
	Pajamų kvintilio dalies santykis (S80/S20)	2019	6,44	4,99
Tinkamos darbo sąlygos	Užimtumo lygis, proc.	2020	76,7	72,4
	Nedarbo lygis, proc.	2020	8,5	7,1
	Ilgalaikio nedarbo lygis, proc.	2020	2,5	2,5
	Bendrų disponuojamųjų namų ūkio pajamų vienam gyventojui augimas	2020	134,46	107,39
Socialinė apsauga ir įtrauktis	Skurdo ar socialinės atskirties rizikos lygis (AROPE lygis), proc.	2019	26,3	20,9
	Vaikų (0–16 m.) skurdo arba atskirties lygis	2019	26,8	23,1
	Socialinių pervedimų (išskyrus pensijas) poveikis skurdo mažinimui	2019	31,56	32,38
	Per didelės išlaidos būstui, proc.	2019	4,8	9,4
	Vaikai iki 3 m., kuriems teikiamos oficialios priežiūros paslaugos, proc.	2019	26,6	35,3
	Asmenys, kurie nurodo turį nepatenkintų medicininės priežiūros poreikių, proc.	2019	1,4	1,7

* Raudoname fone išskirti socialiniai rodikliai, pagal kuriuos Lietuva atsilieka nuo ES vidurkio.

Šaltinis: Eurostat skelbiama socialinių rodiklių švieslentė: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/european-pillar-of-social-rights/indicators/social-scoreboard-indicators>

4 LEGADP POVEIKIO KIEKYBINĖ IR KOKYBINĖ ANALIZĖ

4.1 2019-2020 M. ŠALIES SPECIFINIŲ REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO ANALIZĖ

Tvarios ir augimą skatinančios reformos ir investicijos, kuriomis sprendžiami šalies ekonomikos struktūriniai trūkumai ir didinamas šalies atsparumas bei produktyvumas yra svarbios, siekiant pereiti prie aukštesnės pridėtinės vertės ekonomikos. LEGADP projekte suplanuotos priemonės tiesiogiai prisidės prie 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijų Lietuvai įgyvendinimo.

COVID-19 krizė atskleidė sveikatos sistemos pažeidžiamumą ir nepakankamą pasirengimą ekstremalioms situacijoms bei dar labiau išryškino struktūrinius iššūkius, susijusius su lėta pažanga gerinant paslaugų kokybę, nepakankamu investavimu į pirminę sveikatos priežiūrą ir lėtą pažangą pertvarkant ligoninių tinklą²². Pagal LEGADP komponentą „Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema - Paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas bei inovacijų skatinimas“ suplanuotos investicijos ir reformos, atliepdamos 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijas, bus nukreiptos į visų sveikatos priežiūros sistemos grandžių bendradarbiavimo efektyvinimą, užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros stiprinimą, efektyvesnę išteklių naudojimą ir nuotolinių ir personalizuotų sveikatos priežiūros paslaugų plėtrą. Šioms priemonėms planuojama skirti 12 proc. LEGADP lėšų (268 mln. Eur), daugiausiai lėšų (152 mln. Eur) nukreipiant į infekcinių ligų klasterio 5 miestuose ir 10 regioninių ligoninių priėmimo skyrių pritaikymą ekstremalioms situacijoms.

COVID-19 krizė pablogino Lietuvos darbo rinkos rodiklius ir prislopino ekonominį augimą. Nedarbo lygis 2020 m., lyginant su 2019 m., Lietuvoje padidėjo 2,2 proc. punktais, o BVP, palyginamosiomis kainomis, sumažėjo 0,8 proc. LEGADP suplanuotos priemonės tiesiogiai prisidės prie pandemijos sukkelto neigiamo poveikio šalies ekonomikai ir darbo rinkai mažinimo. Trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu didžiausią ekonominį poveikį krizės pasekmių mažinimui turės priemonės, suplanuotos pagal komponentus „Žalioji Lietuvos transformacija“ ir „Skaitmeninė transformacija ekonomikos augimui“. Šios priemonės, tiesiogiai įgyvendindamos 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijas Lietuvai, sutelks LEGADP lėšas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį, švarią ir efektyvią energijos gamybą, darnųjį transportą, taip pat padės sumažinti ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro per pažangias pastatų energinio naudingumo didinimo priemones. Pagal „Žaliosios Lietuvos transformacijos“ komponentą suplanuotų priemonių biudžetas sudaro 37 proc. viso LEGADP biudžeto (823,1 mln. Eur), o pagal „Skaitmeninės transformacijos ekonomikos augimui“ komponentą - 20 proc. biudžeto (445 mln. Eur). GKAM modelio pagalba įvertintas šių priemonių poveikis trumpuoju laikotarpiu Lietuvos BVP augimą paskatins 0,75 proc., vidutiniu - 0,8 proc., taip pat turės teigiamą poveikį užimtumui - trumpuoju laikotarpiu lems 0,27 proc. p. ir vidutiniu laikotarpiu 0,28 proc. p. didesnę užimtumą.

Siekiant užtikrinti ekonomikos transformaciją ir augimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu bus svarbios kitų dviejų LEGADP komponentų „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ ir „Aukštasis mokslas, nuosekli inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“ reformos. Švietimo srityje, visų pirma įgyvendinant 2019 m. Tarybos rekomendaciją gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą, numatoma 1) užtikrinti kokybišką ir šiuolaikinį priešmokyklinį ir bendrąjį ugdymą, stiprinant pedagogų ir mokyklų vadovų kompetencijas bei STEAM ugdymo ekosistemą; 2) užtikrinti valstybės ir darbo rinkos poreikius atitinkančių kompetencijų plėtojimo galimybes suaugusiems, sukuriant nacionalinę, pažangiomis technologijomis ir inovacijomis pagrįstą mokymosi visą gyvenimą sistemą; 3) didinti švietimo sistemos ir darbo rinkos atitiktį, sustiprinant profesinio rengimo sistemą ir profesinio orientavimo paslaugas visą gyvenimą. Reformoms švietimo srityje įgyvendinti planuojama

²² Kuri, tiesa, pasitarnavo pandemijos metu, nes reikėjo kurti mažiau papildomų pajėgumų.

skirti 14 proc. LEGADP biudžeto lėšų (309,8 mln. Eur). Mokslo ir inovacijų srityje suplanuotoms įgyvendinti priemonėms numatoma skirti 9 proc. LEGADP lėšų (200 mln. Eur), o jomis bus tiesiogiai įgyvendinama 2019 m. Tarybos rekomendacija sukurti nuoseklią politikos priemonių sistemą, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti ir mokslinių tyrimų bei inovacijų politikos įgyvendinimo agentūroms konsoliduoti; bei 2020 m. Tarybos rekomendacija – skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse, kuri bus įgyvendinama per 2020 m. sukurtą Inovacijų skatinimo fondą, konkrečiai per rizikos kapitalo investicijas didinant finansavimo prieinamumą inovatyviems startuoliams.

Prieš COVID-19 krizę aktyvios darbo rinkos politikos priemonių aprėptis Lietuvoje mažėjo, tačiau siekiant sumažinti neigiamas krizės pasekmes darbo rinkai LEGADP lėšomis numatoma įgyvendinti 2020 m. Tarybos rekomendaciją - didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir kitų priemonių, skirtų darbo jėgos kvalifikacijai keisti ir kelti, aprėptį. Šių tikslų bus siekiama pagal komponentą „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“, kuriam tenka 5 proc. LEGADP biudžeto lėšų (109,21 mln. Eur). Komponento reformos, skirtos didinti užimtumą ir užtikrinti tvarią asmenų integraciją į darbo rinką, 2022-2026 m. laikotarpiu užimtumo lygį šalyje padidins 1,6 proc. p. Didesnis darbuotojų įdarbinimas pagerins ir kitus darbo rinkos rodiklius, padidins pajamas bei sumažins skurdą. Kaip pastebi Europos Komisija 2019 m. šalies ataskaitoje, Lietuvos galimybes finansuoti viešąsias gėrybes bei paslaugas ir mažinti skurdą bei pajamų nelygybę riboja mažas mokesčių ir socialinių išmokų sistemos progresyvumas ir persikirstymo pajėgumas. Tikėtina, kad neigiamas COVID-19 pandemijos poveikis užimtumui ir namų ūkių pajamoms šias problemas dar labiau paaštrins, todėl įgyvendinant 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijas mažinti pajamų nelygybę, skurdą ir socialinę atskirtį, be kita ko, gerinant mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą ir veiksmingumą yra suplanuota reforma „Garantuota minimalių pajamų apsauga“, kurios tikslas – kompleksiskai įvertinti minimalių pajamų sistemą Lietuvoje, identifikuoti jos tobulinimo kryptis, siekiant sumažinti skurdą bei užtikrinti efektyvesnę lėšų panaudojimą. Reformos poveikis priklausys nuo konkrečių pasiūlytų sprendimų ir jų efektyvaus įgyvendinimo. Su valstybės galimybėmis užtikrinti pakankamą socialinės apsaugos sistemos finansavimą tiesiogiai siejasi pagal komponentą „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ suplanuota įgyvendinti reforma „Išmanus mokesčių administravimas sparčiau mažinti PVM atotrūkį“. Ši bei kitos viešojo sektoriaus komponento reformos tiesiogiai įgyvendins 2019 m. Tarybos rekomendacijas gerinti mokesčių prievolių vykdymą, didinti mokesčių sistemos veiksmingumą bei vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ įgyvendinimui suplanuota skirti 3 proc. LEGADP lėšų (65,2 mln. Eur).

4.2 POVEIKIS EKONOMINIO, SOCIALINIO IR INSTITUCINIO ATSPARUMO DIDINIMUI

Visi LEGADP komponentai ir jų sudedamosios dalys, papildydami vienas kitą, reikšmingai prisidės didinant ekonominį, socialinį, institucinį šalies atsparumą:

- 1) Didinant ekonomikos atsparumą, LEGADP komponentai prisidės prie a) šalies ekonomikos struktūros keitimo, siekiant, kad kuo didesnę jos dalį sudarytų inovatyvus ir aukštą pridėtinę vertę kuriantis verslas; b) subalansuoto vystymosi, užtikrinant subalansuotą visų Lietuvos regionų ekonomikos potencialą; c) tvaraus augimo, pereinant prie klimatui draugiškos ekonomikos; d) kvalifikuotos, pakeistą ekonomikos struktūrą atitinkančios darbo jėgos stiprinimo; e) verslo grandinių stabilumo.
- 2) Socialinį atsparumą komponentai skatins per ekonomikos augimą ir socialinės nelygybės mažinimą. Socialinei nelygybei mažinti svarbios LEGADP numatytos reformos, nukreiptos į a) pažeidžiamiausių visuomenės narių galimybes aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir užsitikrini pajamas; b) lygias galimybes pasiekti sveikatos, švietimo, socialines paslaugas; c) užtikrinti

- galimybes visiems visuomenės sluoksniams naudotis skaitmenizacijos privalumais); d) tinkamai ir subalansuotai mažinti pajamų nelygybę tobulinant socialinių išmokų sistemą.
- 3) Į institucijų gebėjimus prisitaikyti dirbti neapibrėžtumo ir šoko sąlygomis nukreiptos reformos ir investicijos prisidės: 1) kuriant efektyvias į klientą orientuotas paslaugas bei užtikrinant didesnę administracinių ir viešųjų paslaugų skaitmenizavimo brandos lygį, jų prieinamumą; 2) optimizuojant viešojo valdymo procesus, juos automatizuojant; 3) sutelkiant informacinius išteklius politikos prognozavimui ir įgyvendinimo stebėsenai, o priimamus sprendimus grindžiant realaus laiko duomenų analize, faktais ir įrodymais.

Komponente „Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema“ suplanuotos reformos ir investicijos didins sveikatos sistemos atsparumą ir tiesiogiai prisidės prie socialinio atsparumo didinimo: reformų įgyvendinimas bei su jomis susijusios investicijos į sveikatos priežiūros specialistų kompetencijų platformos sukūrimą, aukščiausio lygio kompetencijos centrų infrastruktūrą, skirtą inovatyvių pažangios terapijos gydymo metodų prieinamumui užtikrinti ir sveikatos paslaugų kokybei gerinti, skaitmeninės sveikatos sistemos plėtrą, kompleksinio sveikatos priežiūros paslaugų kokybės vertinimo modelio (rodiklių švieslentės) sukūrimą, žmogiškųjų išteklių ir infrastruktūros pajėgumų, reikalingų ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimui, didinimą, asmens sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūros modernizavimas, pritaikant darbui ekstremalių situacijų ir krizių metu leis pagerinti sveikatos paslaugų kokybę, prieinamumą ir efektyvumą. Investicijos Lietuvos gyventojams užtikrins prieinamas, kokybiškas ir saugias diagnostikos (tame tarpe ir infekcinių ligų) ir gydymo paslaugas bei užtikrins saugias darbo sąlygas personalui tiek epidemijų / pandemijų, tiek įprastu metu. Taip pat investicijos prisidės prie ekonominio atsparumo didinimo, sudarant sąlygas atlikti mokslinius tyrimus su pavojingomis ir ypač pavojingomis infekcijomis ir integruotis į tarptautines mokslines programas. Ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo užtikrinimas užtikrins asmenims, prižiūrintiems ilgalaikės slaugos reikalaujančius ligonius, pilnavertiškai dalyvauti darbo rinkoje ir užsitikrinti pajamas.

Komponento „Žalioji Lietuvos transformacija“ reformos ir investicijos daugiausiai prisidės prie ekonominio šalies atsparumo didinimo, ypač prie pažangaus, subalansuoto ir tvaraus ekonomikos augimo bei elektros energijos tiekimo grandinių užtikrinimo. Reformos „Daugiau šalyje tvariai pagamintos elektros energijos“ ir su ja susijusių investicijų įgyvendinimas paskatins elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybą, perdavimą ir vartojimą naudojant ekonomiškai efektyviausias technologijas. Pasirengimas jūrinių vėjo elektrinių infrastruktūros plėtrai ne tik leis po 2025 m. padidinti šalyje pagaminamos AEI elektros energijos dalį, bet ir integruotis į Baltijos jūros perdavimo tinklą, jungiantį Baltijos jūros elektrines su Baltijos jūros regiono valstybių perdavimo tinklais. Įgyvendinant investicinę paramą AEI elektrinių (saulės ir vėjo elektrinėms sausumoje), individualių kaupimo įrenginių statybai, dalis naujų elektros energijos gamybos pajėgumų, panaudojant saulės energiją, bus sukurta energetinį nepriteklių dėl Ignalinos atominės elektrinės uždarymo patiriančiame Utenos regione. O investicijos viešosios elektros energijos kaupimo infrastruktūros įrengimui, užtikrins Lietuvos elektros energetikos sistemos saugumą, stabilumą bei parengtį izoliuoto darbo veikimui iki jos sujungimo su kontinentinės Europos elektros tinklais darbui sinchroniniu režimu. Reformos „Judame neteršdami aplinkos“ pasekoje bus sumažintas išmetamųjų ŠESD kiekis, palaipsniui atsisakant labiausiai teršiančių kelių transporto priemonių miestuose ir regionuose ir padidinant atsinaujinančių energijos išteklių dalį transporto sektoriuje. Investicijos į transporto ekologiskumo didinimą, plėtojant švaresnį, pigesnį ir sveikesnį viešąjį transportą, sprendžiant išmetamų teršalų kiekio, spūsčių miestuose mažinimo, saugumo didinimo bei viešojo transporto patrauklumo ir prieinamumo didinimo iššūkius šalies savivaldybėse prisidės ne tik prie ekonomikos posūkio tvarumo link, tačiau ir prie socialinio atsparumo didinimo, užtikrinant sveikesnes gyvenimo sąlygas šalies gyventojams ir mažinant regioninę ir socialinę atskirtį. Vietinės alternatyvių degalų gamybos apimčių didinimas prisidės kuriant aukštos pridėtinės vertės darbo vietas šalyje, plėtojančias alternatyvių degalų pasiūlą ir šių degalų sunaudojimą transportui. Vandens panaudojimas energetikoje, pramonėje ir transporte yra perspektyvi sritis, siekiant energetikos inovacijų vystymosi ir energetikos kompetencijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų panaudojimo kitose ekonomikos srityse, skatinti eksporto didėjimą ir naujų verslo rūšių kūrimąsi šalyje. Taip bus prisidedama prie

ekonomikos atsparumo, siekiant, kad kuo didesnę jos dalį sudarytų inovatyvus ir aukštą pridėtinę vertę kuriantis verslas.

Įgyvendinant reformą „Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka“ bus įgyvendinti pilotiniai demonstraciniai projektai praktikoje įgyvendinant universalaus dizaino principais paremtus sprendinius. Įgyvendinami kompleksiniai gyvenamosios aplinkos gerinimo sprendimai spres aplinkos ir pastatų pritaikymo žmonių su negalia poreikiams iššūkius, taip pat įgyvendins kitas saugą užtikrinančias priemones, kurios tiesiogiai nesusijusios su energiniu efektyvumu, tačiau kuria palankią gyvenamąją aplinką, atitinkančią visų gyventojų poreikius. Tuo bus prisidedama prie socialinio šalies atsparumo.

Komponentas „Skaitmeninė transformacija ekonomikos augimui“ tiesiogiai prisidės prie šalies ekonominio ir institucinio atsparumo, t. y. pažangūs technologiniai sprendimai įgalins spartesnę perėjimą prie skaitmeninės ekonomikos, darys ekonomiką atsparesnę galimiems sukrėtimams, pasinaudojant skaitmeniniu konkurencingumu kaip vienu pagrindinių ekonomikos atsigavimo variklių. Reformomis bus siekiama visa apimtimi konsoliduoti valstybės informacinius išteklius, kad valstybės institucijų IT infrastruktūra, paslaugos bei procesai būtų valdomi centralizuotai, efektyviai ir saugiai. Taip pat bus užtikrintas patikimų viešojo sektoriaus duomenų prieinamumas, galimybė dalytis jais tarp ekonomikos sektorių, užtikrintos pakartotinio duomenų panaudojimo galimybės bei sukurtos prielaidos viešojo sektoriaus institucijoms priimti duomenimis pagrįstus sprendimus, o verslui kurti skaitmenines inovacijas. Bus įgyvendinta pilna nacionalinės ir vietos valdžios institucijų procesų pertvarka, pilnas skaitmeninimas, sistemų integracija, orientuojantis teikiamų paslaugų aukščiausią brandos lygį bei viešojo valdymo orientaciją į vartotoją. Šio komponento investicijos į lietuvių kalbos technologinių išteklių (nenorminės kalbos garsyną, tekstyną, žodžių vektorius, kalbos generavimo sprendimus, sakinio lygmens nuorodų sprendimus ir kt.) sukūrimą, užtikrinant atvirą prieigą prie jų integruotų lietuvių kalbos ir raštijos išteklių informacinėje sistemoje www.rastija.lt, į finansines priemones verslui, skirtas startuoliams, atžalinėms įmonėms, kuriančioms dirbtinio intelekto, blokų grandinės technologijų, robotikos procesų automatizavimo produktus ir sprendimus, taip pat investicijos į finansines priemones smulkiam ir vidutiniam verslui, skirtos padidinti darbo našumą naudojant dirbtinį intelektą kaip priemonę. de minimis pagalba bus teikiama padėti smulkaus ir vidutinio verslo įmonėms įgyvendinti skaitmeninę veiklos transformaciją, taip pat investicijos į Inovacijų fondo veiklos plėtrą, skirtos sukurti naujas inovacinės veiklos skatinimo priemones, nukreiptas į blokų grandinės technologijų plėtrą ir dirbtinio intelekto skatinimą sukurs būtinąsias sąlygas mokslui ir verslui efektyviai kurti ir diegti pažangius ir inovatyvius įrankius ir dirbtinio intelekto sprendimus. Investicija „Žingsnis 5G link“ užtikrins labai pralaidžių elektroninių ryšių tinklų aprėptį ir skverbti, atitinkančias skaitmeninei veiklai imlių įmonių poreikius ir pritaikytas tolygiai 5G ryšio tinklų plėtrai. Investicijomis bus sudarytos galimybės 5000 skaitmeninei veiklai imlių įmonių ir (ar) įstaigų gauti gigabitinės spartos plačiajuostį ryšį. Investicijos įgyvendinimo metu planuojama skatinti verslą, valstybės įstaigas diegti ir pritaikyti susiekimo inovacijas (autonominis transportas, bepiločiai orlaiviai, 5G). Įgyvendinant investicija bus sukurta teisinė, reguliacinė, finansinė aplinka (Sandbox), kurioje realiomis sąlygomis būtų testuojamos ir praktiškai pritaikomos susisiekimo inovacijos įvairiuose valstybės sektoriuose (susisiekimo, švietimo, sveikatos, energetikos, socialinės apsaugos, žemės ūkio, aplinkos ir kt.).

Komponentas „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ tiesiogiai prisideda prie ekonominio ir socialinio atsparumo didinimo. Komponento reformomis, kuriomis siekiama įgyvendinti kompleksines mokinių pasiekimų gerinimo priemones, mažinant pasiekimų atotrūkį, nulemtą socialinės, ekonominės, kultūrinės mokinio šeimos aplinkos ar šeimos tautybės, ugdymo įstaigos dydžio, vietovės ar institucinės priklausomybės bus užtikrintos kiekvieno mokinio galimybės gauti kokybišką išsilavinimą. Bus suformuotas ekspertinės – konsultacinės pagalbos mokykloms paketas, skirtas mažinti ugdymo kokybės skirtumus, užtikrinant lygias mokymo(si) galimybes, taip pat bus investuojama į kokybės kultūros auginimą mokyklose, įgyvendinant konkrečius pokyčius mokinių pasiekimams gerinti visose šalies savivaldybėse. Kartu su savivaldybėmis priimant mokyklų tinklo pertvarkos sprendinius bus įgyvendinama „Tūkstantmečio mokyklų programa – tai pirmiausiai šiuolaikinės mokyklos standartas, kurio turi siekti kiekviena

mokykla. Tai ne elitinė mokykla, o šiuolaikinė mokykla, kuri turi būti prieinama kiekvienam vaikui. Šios bendrojo lavinimo tobulinimo priemonės yra nukreiptos į pasiekimų išlyginimą ir šalina struktūrinės nelygybės priežastis.

Kitos komponento reformos, kuriomis siekiama užtikrinti koordinuotas valstybės ir darbo rinkos poreikius atitinkančių kompetencijų plėtojimo galimybes visiems suaugusiems, sukuriant nacionalinę, pažangiomis technologijų naudojimu ir inovacijomis pagrįstą MVG sistemą, sukurti veiksmingą MVG kultūra pagrįstą karjeros planavimo sistemą, bei suderinant profesinio orientavimo ir profesinio rengimo sistemų veikimą, padidinti profesinio mokymo patrauklumą, išplečiant profesijos įgijimo galimybes mokantis bendrojo ugdymo mokykloje bei darbo vietoje prisidės prie ekonominio atsparumo didinimo. Priemonėmis bus užtikrinamas kvalifikuotos, į besikeičiančią ekonomikos struktūrą ir rinkos poreikius orientuotos darbo jėgos parengimas.

Reformų įgyvendinimo metu sukurtas vieningas MVG sistemos veikimo ir valdysenos modelis sudarys sąlygas ne tik rasti informaciją apie mokymosi galimybes, bet ir tiesiogiai registruotis į programas, taps aiškia komunikacijos priemone apie valstybės siūlomas kompetencijų plėtojimo priemones. Bus integruotas aukštą pridėtinę vertę teikiančių kompetencijų nustatymo mechanizmas, kuris sudarys galimybes identifikuoti šalies pažangai aktualiausias ir prioritetines kompetencijų plėtojimo sritis ir į jas nukreipti asmenis.

Profesinio orientavimo sistemos modelis įtvirtins sistemos valdysenos principus, nustatys bazinius paslaugų paketus mokiniams ir suaugusiems asmenims. Reformos įgyvendinimo metu bus sukurta Nacionalinė profesinio mokymo pažangos platforma, kurios tikslas - ilgalaikis ir tvarus profesinio mokymo modelis kiekviename regione, visų suinteresuotų socialinių partnerių susitarimas dėl darbo rinkai reikalingų kompetencijų. Numatoma stiprinti ir plėsti nacionalinio mobilumo programą, užtikrinančią, kad visi profesinio mokymo įstaigų mokiniai turėtų prieigą pasinaudodami naujausia įranga įgyti praktinių įgūdžių sektoriniuose praktinio mokymo centruose.

Įgyvendinant skaitmeninę transformaciją švietime reformos veiklų planuojama atnaujinti ir turtinti švietimo įstaigų IT infrastruktūrą (kompiuteriai, kameros, mikrofonai, nuotolinio ugdymo įranga ir kt.), plėtoti skaitmeninio turinio išteklius ypač orientuojantis į įvairių mokymosi poreikių turinčius vaikus (tautinių mažumų mokinius, specialiųjų poreikių vaikus ir kt.), taip pat didinti šiuo metu veikiančių informacinių sistemų funkcionalumą, pvz. centralizuotam priėmimui į ugdymo įstaigas, kompetencijų vertinimui ir pripažinimui, studijų kokybės vertinimui ir t.t., integralumą su kitomis sistemomis ir registrais ir prieinamumą platesniam suinteresuotų asmenų ratui (mokslininkams, tyrėjams, švietimo strategams, administratoriams ir politikams).

Siekiant skatinti švietimo inovacijų, grįstų skaitmeninėmis technologijomis, diegimą mokyklose, sudarant sąlygas inovacijų kūrimui ir bandymui bei stiprinant visų mokytojų skaitmenines kompetencijas, ketinama bendradarbiaujant su EIM suburti ekspertų komandą ir įgyvendinti skėtinį „EDtech“ projektą, kuris teiktų paramą skaitmeninių inovacijų švietimui kūrimą ir sukurtų platformą inovacijų išbandymui švietimo įstaigose.

EGADP lėšos investuojamos į profesinio mokymo pažangos platformoje suderintų profesijų mokymo programų ir žmogiškųjų išteklių jų mokymui parengimą, kai mokymas organizuojamas nuotoliniu ir mišriu būdu. Taip pat EGADP lėšos nukreipiamos į profesinio mokymo moksleivių praktinių įgūdžių stiprinimą, padengiant nacionalinės mobilumo programos išlaidas ir skiriant paramą verslui, priimančiam dirbti pameistriais profesinį išsilavinimą siekiančius įgyti moksleivius.

Komponento „Aukštasis mokslas, nuosekli inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“ reformos, skirtos paskatinti mokslo ir studijų institucijas persitvarkyti taip, kad reikšmingai augtų studijų Lietuvoje tarptautinis konkurencingumas, MTEP veiklos apimtys ir jų kokybė, aukštasis mokslas pasitarnautų geresnei asmenų, turinčių negalią, integracijai, taip pat padidinti inovacijų politikos įgyvendinimo efektyvumą ir inovacijų paklausą šalies viduje bei sukonzcentruoti verslo ir mokslo pastangas išgrynintose MTEPI veiklos srityse, remiant bendrą verslo ir mokslo misijų įgyvendinimą tiesiogiai prisidės didinant ekonominį šalies atsparumą. Reformų veiksmai, skirti

inovacijų paklausos didinimui efektyvinant inovacijų politikos įgyvendinimą įsteigiant vieną inovacijų skatinimo agentūrą ir optimizuojant šiuo metu veikiančių agentūrų tinklą, išnaudojant viešųjų pirkimų potencialą, sukoncentruojant verslo ir mokslo pastangas išgrynintose MTEPI veiklos srityse prisidės prie šalies ekonomikos struktūros keitimo, siekiant, kad kuo didesnę jos dalį sudarytų inovatyvus ir aukštą pridėtinę vertę kuriantis verslas. Studijų finansavimo sistemos pertvarka sukurs prielaidas aukštosios mokykloms pertvarkyti veiklą, ją orientuojant į kokybinius parametrus vietoje į studentų skaičiaus auginimą orientuotos veiklos. Išgrynintos universitetų ir kolegijų misijos bus atskleistos profesinio orientavimo sistemoje, kuri kuriama įgyvendinant reformą „Reforma „Profesinio orientavimo sistema darbo rinkos pasiūlai ir paklausai subalansuoti“. Viešosios investicijos bus nukreipiamos kolegijoms persitvarkyti veiklą pagal išgrynintas misijas: konsoliduoti vykdomų studijų programas, apjungti ir optimizuoti pagrindines administracines bei mokslo ir studijų aptarnavimo funkcijas ir procesus, optimizuoti naudojamą infrastruktūrą. Tokiu būdu komponento reformos prisidės prie vienos svarbiausių ekonominio atsparumo dedamųjų - kvalifikuotos, pakeistą ekonomikos struktūrą atitinkančios darbo jėgos stiprinimo.

Komponentas „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformos, nukreiptos į valstybės tarnybos pertvarką, patobulinant administravimo procesus, žmogiškųjų išteklių valdymą ir stiprinant viešųjų paslaugų teikimo orientaciją į klientą tiesiogiai prisidės prie šalies institucinio atsparumo didinimo. Vieninga pažangi viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo sistema leis centralizuoti viešojo sektoriaus dirbančiųjų žmogiškųjų išteklių valdymą, didinant informacinių technologijų naudojimo efektyvumą ir mažinant IT priežiūros fragmentaciją ir veiklos išlaidas, o sukurtas ir įdiegtas centralizuotai valdomas viešojo sektoriaus vadovų kompetencijų valdymo mechanizmas ir strateginių kompetencijų ugdymas leis užtikrinti kompetencijų atitiktį modernios valstybės poreikiams ir padidinti strategines kompetencijas turinčių viešojo sektoriaus dirbančiųjų skaičių. Ištekliai stiprinti viešojo sektoriaus kompetencijas bus telkiami bendradarbiaujant su Lietuvos aukštosios mokyklomis. Strateginių kompetencijų ugdymo moduliai, parengti kartu su tarptautiniais ekspertais, bus ne tik naudojami užpildyti esamas tarnautojų kompetencijų spragas, bet ir integruoti į sukurta mokymosi visą gyvenimą sistemą. Reformos, skirtos padidinti vidutinės trukmės biudžeto formavimo principų ir viešųjų paslaugų finansavimo skaidrumą, apibrėžiant „nekintančios politikos“ terminą Lietuvoje, nustatant aiškias vidutinės trukmės biudžeto formavimo taisykles ir sistemingai vykdant biudžeto išlaidų peržiūrą, prisidės prie valstybės ekonominio atsparumo užtikrinant fiskalinį stabilumą. Socialinio atsparumo didinimui reikšmingą įtaką turės PVM atotrūkio mažinimo reforma, kuri turės poveikį papildomų lėšų į valstybės biudžetą surinkimui, sudarys galimybės finansuoti papildomas socialines išmokas. Socialinės išmokos, kaip pensijos ir bedarbio pašalpos, itin mažina skurdo lygį Lietuvoje.

Komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reformos, skirtos didinti užimtumą ir užtikrinti tvarią asmenų integraciją į darbo rinką, keičiant esamą Užimtumo tarnybos veiklos organizavimo ir vykdymo modelį ir didinant aktyvios darbo rinkos politikos priemonių prieinamumą šaliai atsigauant po pandemijos tiesiogiai prisidės prie ekonominio šalies atsparumo. Pereinant prie pažangios skaitmeninės ir žiniomis grįstos ekonomikos, bus siekiama užtikrinti aukštos kompetencijos darbo jėgą. Esminis Užimtumo tarnybos valdomos informacinės sistemos pakeitimas į šiuolaikiniais moderniais IT sprendimais pagrįstą Užimtumo platformą yra tiesiogiai susijęs su efektyviu ADRP priemonių įgyvendinimu ir užtikrins didesnę teikiamų paslaugų prieinamumą, automatizuojant darbo jėgos pasiūlos ir paklausos derinimą, sukuriant sąsajas su Mokymosi visą gyvenimą sistema ir Karjeros planavimo sistema ir t.t.

Užimtumo rėmimo priemonių apimties ir įvairovės didinimas, prisidedant prie skaitmeninės ir žaliosios transformacijos tikslų siekimo suteiks galimybę darbo ieškantiems asmenims mokytis ir įgyti aukštą pridėtinę vertę kuriančias kvalifikacijas ir kompetencijas pagal profesinio mokymo ir aukštojo mokslo modulius, ne tik bedarbiams, bet ir užimtiems asmenims - mokytis pameistrystės organizavimo forma, įvertinti ir pripažinti neformaliojo švietimo ir savišvietos būdu įgytas kompetencijas, o užsieniečiams - mokytis valstybinės kalbos. Naujai siūloma verslumo skatinimo priemonės sudarys sąlygas efektyviau teikti paramą darbuotojams ir savarankiškai dirbusiems šalies gyventojams, kuriuos paveikė veiklos pokyčiai įmonėse, vykdomų veiklų nutraukimas dėl pandemijos

sukeltos krizinės situacijos. Reforma „Garantuota minimalių pajamų apsauga“ kurios tikslas kompleksiskai įvertinti minimalių pajamų sistemą Lietuvoje, identifikuoti jos tobulinimo kryptis, siekiant sumažinti skurdą bei užtikrinti efektyvesni lėšų panaudojimą, turės reikšmingą poveikį socialinio atsparumo didinimui, mažinant skurdą ir pajamų nelygybę. Pakankamam socialinės apsaugos sistemos finansavimo užtikrinimui, mokesčių ir socialinių išmokų sistemos bus reformuojamos agreguotai.

4.3 POVEIKIS MAKROEKONOMINIAMS IR SOCIALINIAMS RODIKLIAMS

Remiantis Finansų ministerijos duomenimis 2021-2026 m. bendra LEGADP intervencijų apimtis sudarys virš 2 mlrd. EUR iš kurių didžiąją dalį (apie 80%) į ekonomiką įsilies per bendrąjį pagrindinio kapitalo formavimą, t. y. bus skirtos įrenginių pirkimui, statybų darbams atlikti ir t.t. Nagrinėjamų LEGADP priemonių specifika, jų įsiliejimas į šalies ekonomiką ir bendras poveikis šalies ūkiui yra modeliuojamas per atskirus atitinkamų ekonominių rodiklių impulsus (kiekybiškai įvertintus srautus), ekonomikos rodiklių tarpusavio sąryšius ir jų bendrą įtaką Lietuvos šalies ūkiui. LEGADP komponentų poveikio kanalai yra apibendrinti žemiau:

- **Sveikata:** Pagrindinį kiekybinį poveikį daro komponento priemonių impulsai į pagrindinį kapitalo formavimą ir valdžios sektoriaus išlaidų sveikatos apsaugai padidėjimas.
- **Žalioji Lietuvos transformacija:** Pagrindiniai kiekybiniai poveikio rezultatai buvo pasiekti dėl reikšmingų priemonių intervencijų į bendrojo pagrindinio kapitalo formavimą, valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidas bei dėl sumažėjusio energijos išteklių importo. Teigiamą impulsą suteikia ir valdžios sektoriaus išlaidų aplinkosaugai padidėjimas.
- **Skaitmeninė transformacija:** Esminiai šio komponento priemonių poveikio veiksniai nagrinėjamų makroekonominių rodiklių atžvilgių yra tiesioginiai impulsai į pagrindinį kapitalo formavimą.
- **Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui:** Įvertintas komponento priemonių poveikis iš esmės pasiekiamas per valdžios sektoriaus išlaidų švietimui augimą, tiesioginius impulsus į valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidas, investicijas, užimtųjų skaičiaus ir kompensacijos dirbantiesiems padidėjimą.
- **Inovacijos ir mokslas:** Šio komponento pagrindiniai poveikio veiksniai yra investicijų augimas ir tam tikras valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidų bei valdžios sektoriaus finansavimas švietimui padidėjimas.
- **Veiksmingas viešasis sektorius:** Kartu su nedideliais tiesioginiais impulsais į pagrindinį kapitalo formavimą ir valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidas, pagrindinius komponento priemonių poveikio veiksnius sudaro PVM atotrūkio sumažinimo efektai, kurie pasireiškia per impulsus į valdžios sektoriaus pajamų netiesioginių mokesčių komponentę bei privataus vartojimo išlaidas.
- **Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę:** Pagrindinis komponento priemonių poveikis pasiekia ekonomiką per užimtųjų skaičiaus ir kompensacijos dirbantiesiems padidėjimą bei tam tikrą investicijų ir valdžios sektoriaus išlaidų socialinei apsaugai augimą.

4.3.1 Poveikis BVP ir susijusiems makroekonominiams rodikliams

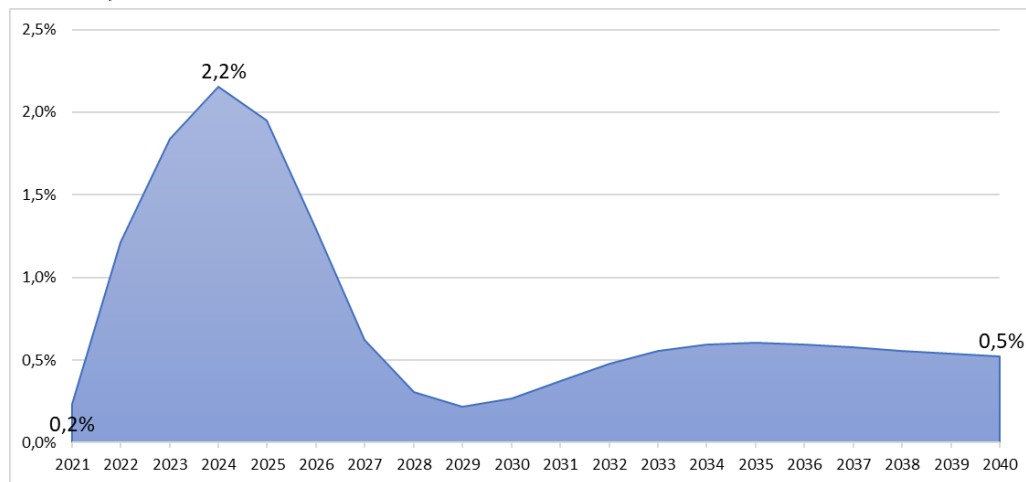
GKAM pagalba atlikti modeliavimo rezultatai rodo, kad per 2021–2026 m. laikotarpį iš viso bus sukurta apie 1,7 proc. daugiau realaus BVP lyginant su baziniu scenarijumi, o integruota grąža²³ sudarys 1,9, t. y. kiekvienas investuotas Eurais atneš 1,9 Eur realaus BVP grąžos. Pažymėtina, kad dėl priemonių specifikos ir antrinių sukuriamų efektų, kurie šalies ekonomikoje pasireiškia su pavėlavimu, priemonių poveikis nesibaigia su lėšų išmokėjimo laikotarpiu, todėl iki tam tikro laiko

²³ Papildomai nurodytame laikotarpyje sukurto BVP santykis su per tą laikotarpį investicijų suma.

investicijos užtikrina tęstinį BVP didinimo efektą. Prognozuojama, kad skaičiuojant kartu su pavėlintais multiplikatyviais ir ilgalaikiais poveikiais iki 2040 metų, LEGADP užtikrins iki 0,5 proc. didesnę realaus BVP lygį lyginant su scenarijumi be LEGADP. Trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu didžiausią įtaką poveikiui daro „Skaitmeninė transformacija“, „Žalioji Lietuvos transformacija“, „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ komponentai. Du paskutiniai, kartu su „Veiksmingas viešasis sektorius“ komponentu, užtikrina ir tvarų ilgalaikio poveikio efektą.

Palyginimui, ECB 2021 m. paskelbtame tyrime²⁴ vertino tik pirminius EGADP finansinių srautų poveikius pagrindiniams eurozonos makroekonominėms rodikliams. Apskaičiuotas poveikis realios produkcijos euro zonoje augimui vidutinės trukmės laikotarpiu yra šiek tiek mažesnis nei Lietuvoje ir siekia 1,5 proc. realaus BVP, o ilgalaikis poveikis – nevertintas.

Pav. 3. LEGADP poveikis BVP palyginamosiomis kainomis, % skirtumas nuo bazinio scenarijaus.

Šaltinis: GKAM, autorių skaičiavimai.

Siekiant išgryninti BVP raidos veiksnius, tikslinga atkreipti dėmesį į priemonių poveikius BVP komponentams, apskaičiuotiems išlaidų metodu. Analizuojant BVP struktūrą išlaidų metodu, didžiausias tiesioginis LEGADP poveikis stebimas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui ir valdžios sektoriaus galutinio vartojimui, kuris per pajamų paskirstymo pusę sukelia antrinius efektus vidaus (namų ūkių) vartojimui.

Vidutiniu laikotarpiu pagrindinio kapitalo formavimui dėl nagrinėjamų priemonių bus papildomai skirta apie 5 proc. daugiau investicijų lyginant su baziniu scenarijumi. Didžiausią įtaką investicijų poveikiui daro Skaitmeninės ir Žaliosios Lietuvos transformacijos komponentai. Augantis investicijų lygis teigiamai veikia tiek gamybos pajėgumų, tiek darbo našumo, tiek konkurencingumo didėjimą. Vertinant pagal BVP ir užimtųjų skaičiaus santykį, didžiausias poveikis darbo našumui stebimas 2024 m., kuomet darbo našumas bus 0,8 proc. didesnis lyginant su baziniu scenarijumi.

LEGADP priemonės per visą nagrinėjamą laikotarpį gerokai padidins valdžios sektoriaus galutinį vartojimą ir lems apie 3 proc. didesnę vartojimo lygį lyginant su baziniu scenarijumi vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu. Šiam poveikiui didžiausią įtaką daro pagal komponentus „Veiksmingas viešasis sektorius“ ir „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ suplanuotos priemonės.

Reikšminga LEGADP priemonių tiesioginė įtaka investicijoms ir vyriausybės vartojimui per antrinius efektus paskatins didesnę namų ūkių vartojimą – vidutiniu laikotarpiu šis rodiklis bus 2,4 proc., o ilguoju – 0,7 proc. didesnis nei baziniame scenarijuje. Didesnę įtaką namų ūkių vartojimo augimui turi

²⁴ ECB, 2021. The macroeconomic impact of the Next Generation EU instrument on the euro area // Occasional Paper Series No 255.

priemonės, suplanuotos pagal komponentus „Žalioji Lietuvos transformacija“ ir „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“.

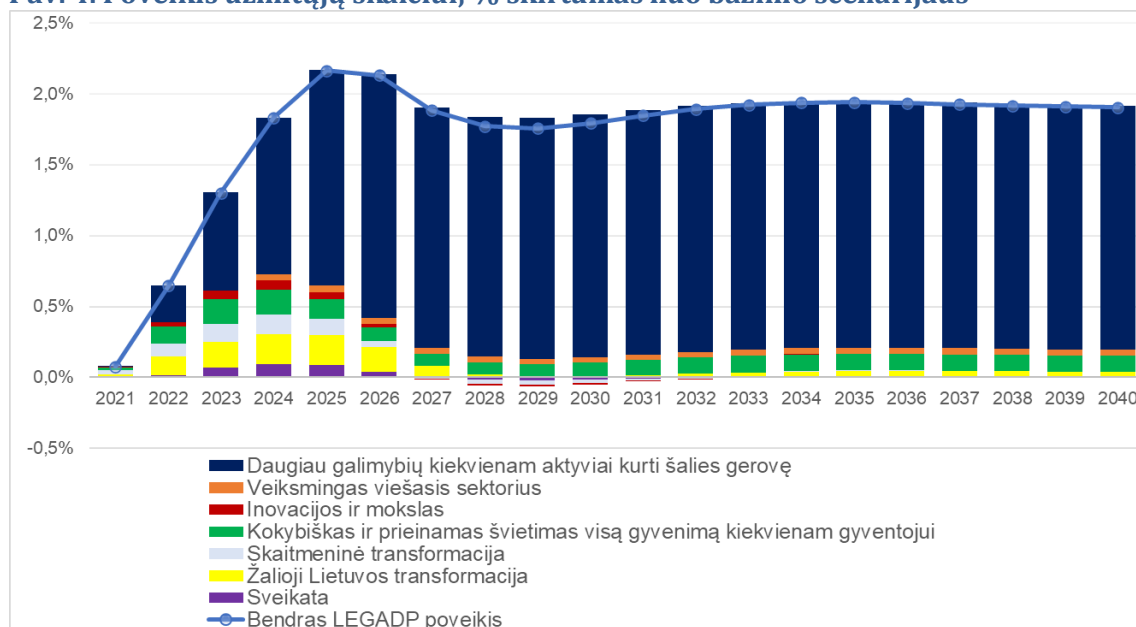
LEGADP priemonių poveikis Lietuvos prekybos balansui bus neigiamas. Priemonių investicijos gerokai padidins namų ūkių vartojimą ir bendrojo kapitalo formavimą, o kadangi didžioji dalis galutinio vartojimo prekių yra importuojama, todėl importas augs sparčiau nei eksportas. Atkreiptinas dėmesys, kad priemonių poveikis šalies eksportui yra teigiamas.

Prognozuojama, kad LEGADP nagrinėjamų priemonių poveikis biudžeto balansui bus neutralus²⁵. GKAM modelyje valdžios sektoriaus skola yra egzogeninis (nepriklausomas) rodiklis, todėl atliekant LEGADP poveikio vertinimą buvo remtasi Lietuvos nepriklausomos fiskalinės institucijos skelbiamomis valdžios sektoriaus skolos projekcijomis vidutiniu laikotarpiu²⁶. LEGADP priemonių poveikis biudžeto balansui buvo vertinamas atskirai per priemonių įtaką valdžios sektoriaus pajamų ir išlaidų dinamikai (BVP atžvilgiu), kuris abiejų rodiklių atžvilgiu buvo beveik identiškas (teigiamas), ir tai lėmė neutralų bendrą poveikį biudžeto deficitui.

4.3.2 Poveikis darbo rinkos rodikliams

LEGADP reformos turės teigiamą poveikį darbo rinkai. GKAM pagalba įvertinta, kad LEGADP priemonės reikšmingai prisidės sprendžiant nedarbo problemą Lietuvoje, kas ypač aktualu mažinant COVID-19 neigiamas pasekmes darbo rinkai. Pagal atliktus skaičiavimus matyti, kad iš viso per 2021-2026 m. laikotarpį užimtųjų skaičius bus iki 2,2 proc. didesnis lyginant su scenarijumi be priemonių, o tai lems iki 2 proc. mažesnę nedarbo lygį. Ilguoju laikotarpiu poveikis kiek mažėja, bet išlieka reikšmingas ir lemia 1,9 proc. didesnę užimtųjų skaičių lyginant su baziniu scenarijumi. Didžiausią įtaką daro priemonės, suplanuotos pagal komponentą „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“.

Pav. 4. Poveikis užimtųjų skaičiui, % skirtumas nuo bazinio scenarijaus

Šaltinis: GKAM, autorių skaičiavimai.

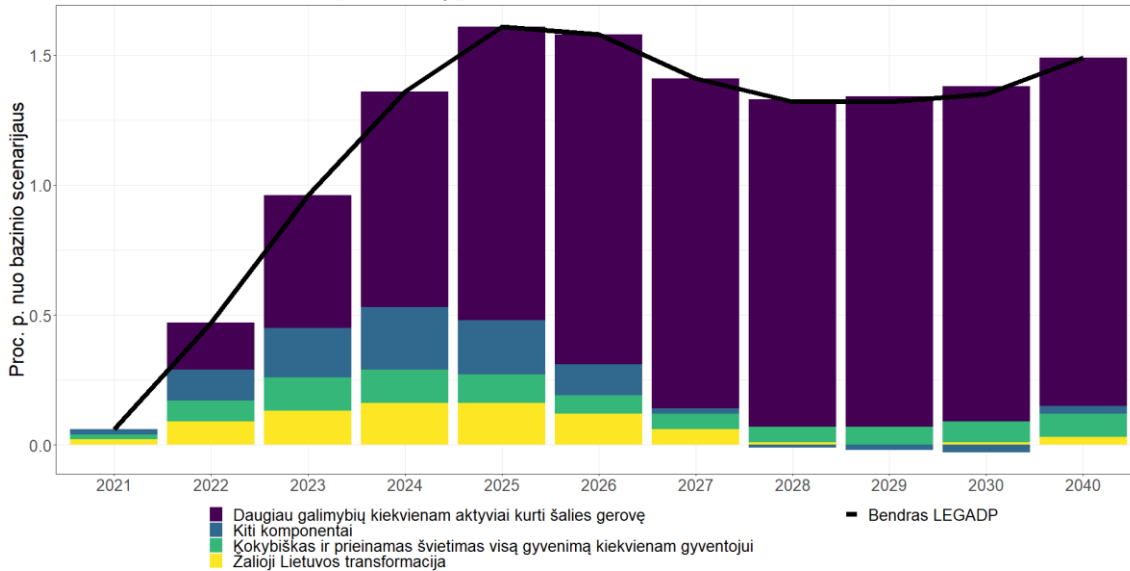
Reformų poveikis užimtumo lygiui taip pat bus reikšmingas. Kaip matyti iš 5 paveikslo, poveikio pikas bus pasiektas 2025 m., kuomet užimtumo lygis bus 1,6 proc. p. didesnis lyginant su baziniu

²⁵ Ekonomiškai nereikšmingi nukrypimai nuo balanso ilgalaikėje perspektyvoje kilo dėl techninių priežasčių. Jie atsirado dėl to, kad didėjant valstybės pajamoms tokiu pačiu tempu buvo didinamos ir valstybės. Dėl antrinių efektų šie tempai ne visada visiškai sutapdavo.

²⁶ https://www.vkontrolė.lt/pranesimas_spaudai.aspx?id=25151

scenarijumi. Nežymiai mažesnis efektas išliks per visą prognozuojamą laikotarpį. Be to, LEGADP priemonės turės teigiamą poveikį jaunimo (15-24 m.) nedarbo mažėjimui. Šis rodiklis 2025 m. bus net 2,3 proc. p. mažesnis palyginus su baziniu scenarijumi.

Pav. 5. LEGADP ir jo komponentų poveikis rodikliui „Užimtumo lygis“

Šaltinis: ESTEP.

Didžiausią įtaką užimtumo lygiui ir kitiems darbo rinkos rodikliams turės komponentas „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“. Vien dėl šios komponentės 2025 m. rodiklis „Užimtumo lygis“ bus 1,13 proc. p. didesnis, o 2040 m. – 1,34 proc. p. didesnis. Komponento reformos „Užimtumo rėmimo priemonių apimties ir įvairovės didinimas, teikiant prioritetą skaitmeninės ir žaliosios transformacijos tikslams“ metu bus investuojama į aktyvias darbo rinkos politikos (toliau – ADRP) priemones. Kadangi pastarosios turi teigiamą ir ilgalaikį poveikį įdarbinimo rodikliams²⁷, yra daroma prielaida, kad jos turės panašų poveikį ir ateityje. Jei bus pasirinktos efektyviausios ADRP priemonės, vienas investuotas euras reiškia, kad asmuo papildomai dirbs kiek daugiau nei 0,05 dienos per metus nei tuo atveju, jei ADRP nebūtų. Kadangi numatoma investuoti apie 101,7 mln. eurų, užimtųjų skaičius 2025 m. padidėtų 5312.

Kitų priemonių kiekybiškai įvertintas poveikis darbo rodikliams labiau trumpalaikis. Iki 2025 m. imtinai teigiamą poveikį turės komponentas „Žalioji Lietuvos transformacija“, dėl kurio užimtumo lygis bus 0,16 proc. p. didesnis. Poveikį nulems 153 mln. eurų investicijos į pastatus, įgyvendinant reformą „Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka“, kas paskatins statybų sektorių. Taip pat, bus nemažai investuojama į AEI įrangą bei jos instaliaciją. Tačiau šie darbai tęsis tik iki 2026 m., todėl ilgalaikio poveikio užimtumo rodikliams nenusimato. Kita vertus, darbo rinka taptų labiau specializuota ir gebanti pasirūpinti naujos AEI įrangos įdegimu ir priežiūra.

Svarbu pastebėti, kad dalies reformų poveikis gali gerokai priklausyti nuo tam tikrų sėkmės faktorių. Pavyzdžiui, komponentas „Inovacijos ir mokslas“ apima 145,7 mln. eurų investicijas į mokslo ir verslo bendradarbiavimą. Sėkmingas bendradarbiavimas gali lemti itin aukštos kokybės ir ilgalaikį darbo vietų kūrimą. Komponentas „Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema“ taip pat gali turėti ženklių poveikį darbo rinkai, ypač, jei ateityje bus dar panašių į COVID pandemiją, su kuriomis bus efektyviau tvarkomasi. Taip pat, „Skaitmeninė transformacija“ gali lemti gerokai didesnę IT specialistų poreikį ir, dėl padidėjusių atlyginimų šiame sektoriuje, dar didesnę pasiūlą. Todėl šių reformų įverčiai turėtų būti vertinami kaip konservatyvūs.

²⁷ ESTEP, (2019). Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių bei tarpininkavimo įdarbinant ir įdarbinimo tvarumo stebėsenos ir vertinimo sistemos sukūrimo paslaugos.

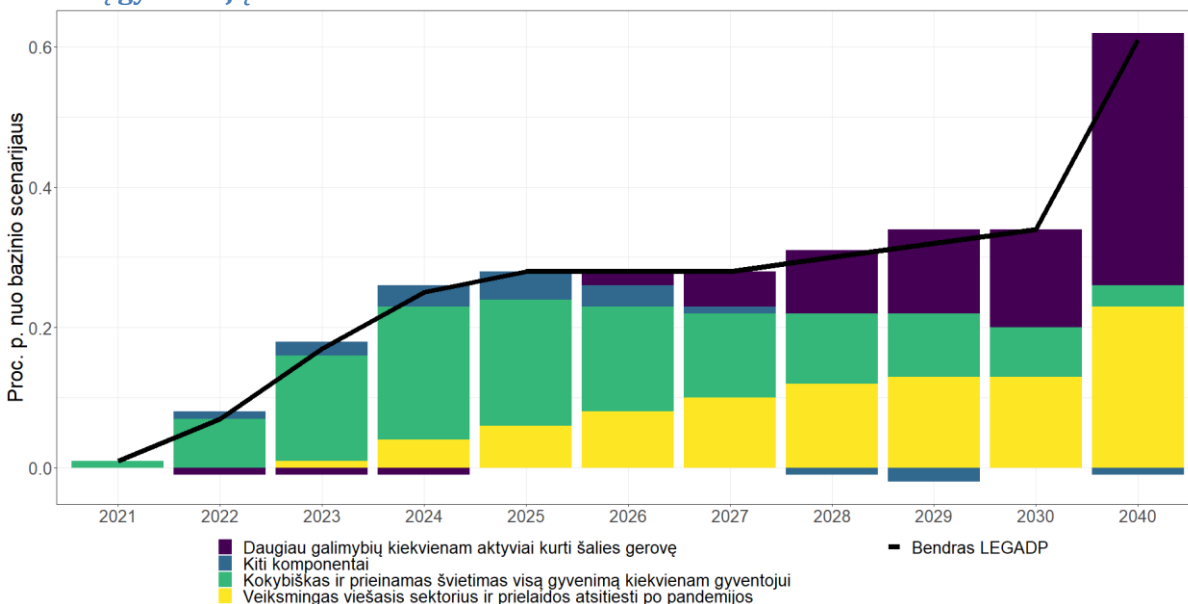
4.3.3 Poveikis išsilavinimo rodikliams

LEGADP reformos turės teigiamą poveikį išsilavinimui Lietuvoje. Tai bus tiek dėl tiesioginių poveikių, tai yra dėl žmonių apmokymų, tiek dėl netiesioginių. Vienas iš netiesioginių poveikių – tai didesnis valstybės biudžetas, leidžiantis skirti daugiau lėšų švietimo paslaugoms. Antras netiesioginis poveikis – tai investicijos į aukštąsias technologijas, kurios didins kompetentingų žmonių paklausą už aukštesnius atlyginimus. Didėsni atlyginimai savo ruožtu paskatins žmonės labiau investuoti į save, kad galėtų gauti gerai apmokamus darbus. Darbdaviai galės sau leisti santykinai daugiau investuoti į darbuotojus, kadangi jų paslaugos tampa brangesnės, todėl darbuotojų išlaikymas tampa vertingesnis.

Vienas iš rodiklių, kuris demonstruoja LEGADP reformų poveikį išsilavinimui yra „Aukštąjį išsilavinimą (ISCED 5-8 lygis) turinčių gyventojų dalis“ (žr. pav.

Pav. 6). Reformų poveikis rodikliui yra stiprėjantis: jis didėja nuo pat reformų pradžios iki 2040 m., kuomet rodiklio reikšmė bus 0,6 proc. p. didesnė, lyginant su baziniu scenarijumi.

Pav. 6: LEGADP ir jo komponentų poveikis rodikliui „Aukštąjį išsilavinimą (ISCED 5-8 lygis) turinčių gyventojų dalis“

Šaltinis: ESTEP.

Prie minėto švietimo rodiklio augimo labiausiai prisididės trys LEGADP komponentai. Trumpuoju laikotarpiu didžiausią poveikį turės komponento „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ reformos, o iš jų – „Šiuolaikiškas priešmokyklinis ir bendrasis ugdymas“. Trumpuoju laikotarpiu papildomi mokymai iš karto turės teigiamą poveikį šiam bei kitiems švietimo rodikliams. Tačiau, ši priemonė išsiskiria tuo, kad yra investuojama į jauniausių žmonių išsilavinimą, todėl reikėtų tikėtis ir ilgalaikio poveikio. GKAM neturi galimybės vertinti tokio pobūdžio investicijų (gyvenimo ciklo investicijų), todėl šio komponento poveikio vertinimas yra konservatyvus.

Ilguoju laikotarpiu šiam rodikliui didžiausią poveikį turės komponentų „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ ir „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformos. Iš šių reformų didžiausią poveikį turėtų turėti reforma „Į klientą orientuotas užimtumo rėmimas“, kurios metu bus investuojama į ADRP. Dalis ADRP priemonių bus mokymosi pobūdžio, skirta užimtiems asmenims ir bedarbiams, kurie numato įgyti aukštą pridėtinę vertę kuriančias kvalifikacijas ir kompetencijas. Nors tai gerins tam tikrus išsilavinimo rodiklius, rodiklis „Aukštąjį išsilavinimą (ISCED 5-8 lygis) turinčių gyventojų dalis“ gerėtų nebent dėl netiesioginių priežasčių. Viena iš jų, tai didesnė dirbančiųjų dalis reikš didesnes pajamas į valstybės biudžetą ir didesnę galimybę finansuoti aukštąjį mokslą. Kita – norint efektyviai įdarbinti buvusius bedarbius, darbdaviams taip pat teks samdyti vadybininkus ir savo sričių ekspertus, kurie dažniausiai turi

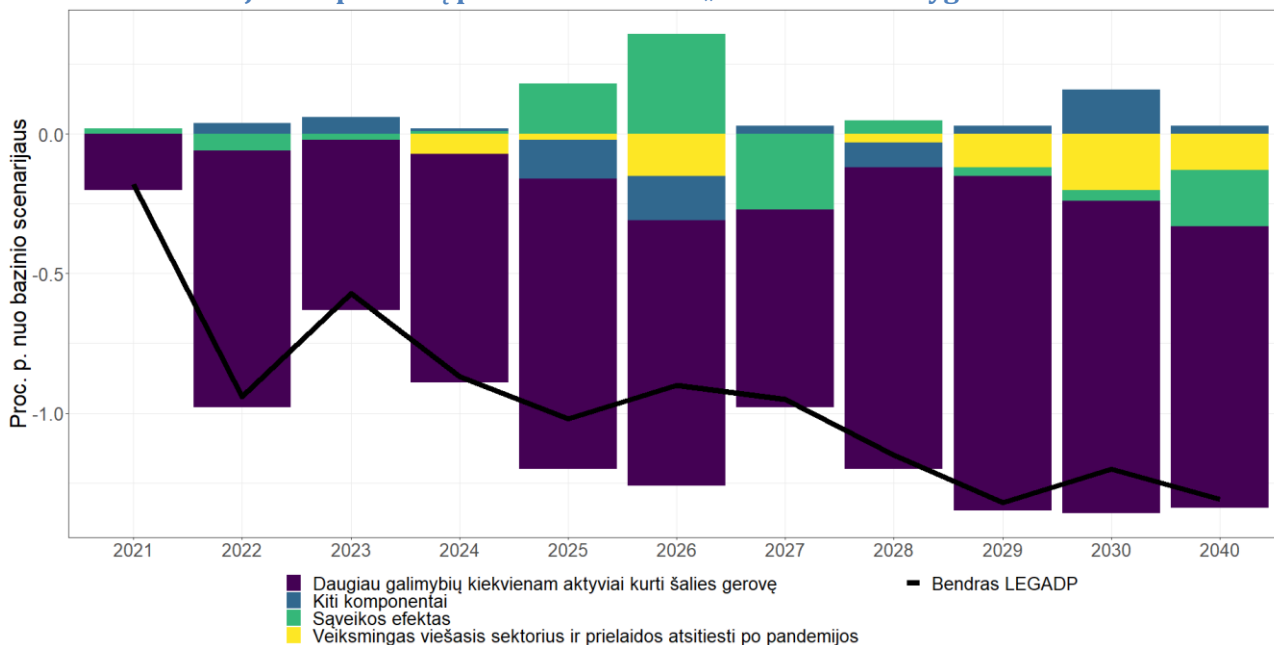
aukštąjį išsilavinimą. Taigi, tai padidintų ir išsilavinusiųjų žmonių paklausą. Kita ADRP priemonių dalis bus verslumo skatinimo pobūdžio ir skirta netekusiems darbo asmenims ir savarankiškai dirbusiems šalies gyventojams, kuriuos paveikė veiklos pokyčiai įmonėse dėl COVID-19 pandemijos, ir kurie siekia kurti verslą bei steigti darbo vietas sau ar kitiems bedarbiams. Šis priemonių poveikis irgi bus labiau netiesioginis. Šiems žmonės vėl įsidarbinus ir įdarbinus kitus, bus surenkama daugiau mokesčių, leidžiančių finansuoti valstybės sektorių, įskaitant ir švietimo paslaugas. Komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformos „Išmanus mokesčių administravimas sparčiau mažinti PVM atotrūkį“ poveikis švietimui taip pat netiesioginis. Dėl daugiau surenkamo PVM mokesčio liks daugiau lėšų viešajam sektoriui, įskaitant ir švietimo paslaugoms.

Poveikis švietimui vertinamas konservatyviai. Nors komponento „Aukštasis mokslas, nuosekli inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“ reformos teigiamai paveiks švietimo rodiklius, jų papildomas (kvantifikuotas) poveikis nebuvo įtrauktas. Pavyzdžiui, pasiteisinus reformai „Kokybiškas aukštasis mokslas ir stiprios mokslo ir studijų institucijos“, universitetai turėtų teikti kokybiškas paslaugas ir būti patrauklesni būsimiems studentams. Dėl reformos „Didesnė inovacijų paklausa šalies viduje“ turėtų didėti finansavimas, skirtas mokslo darbams, kas turėtų padidinti ir mokslininkų paklausą. Galimai didelis poveikis būtų ir dėl sėkmingai įgyvendintos reformos „Bendros mokslo ir inovacijų misijos Sumanios specializacijos srityse“, kas paskatintų asmenis labiau į save investuoti tiek prieš randant darbą, tiek jį radus.

4.3.4 Poveikis skurdo ir pajamų nelygybės rodikliams

LEGADP reformos sumažins skurdą Lietuvoje ir pajamų nelygybę, ypač ilgesnėje perspektyvoje. 2025 m. rodiklis „Skurdo lygis“ bus apie 1 proc. p. mažesnis, o 2040 m. – apie 1,3 proc. p. LEGADP ir jo komponentų poveikis skurdo lygiui matomas 7 paveiksle.

Pav. 7: LEGADP ir jo komponentų poveikis rodikliui „Skurdo rizikos lygis“

Šaltinis: ESTEP.

Visu laikotarpiu didžiausią poveikį skurdo rodikliui turės komponentės „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reformos. 2023 m. 3 ketv. planuojama pasirinkti minimalių pajamų sistemos tobulinimo būdą, o tai neabejotinai turės poveikį skurdo ir nelygybės rodikliams. Kol kas šios reformos poveikis nėra žinomas ir į poveikio kvantifikavimą šiame vertinime nėra įtrauktas. Tačiau dėl su šia reforma susijusios nacionalinės priemonės "Mokamos universalios išmokos visiems vienišiams pensijų gavėjams" skurdo lygis sumažės 0,8 proc. p. ilguoju laikotarpiu ir panašiu mastu

trumpuoju laikotarpiu. Šis poveikis buvo įtrauktas remiantis kitais vertinimais²⁸. Kadangi didelė dalis pensininkų yra žemiau skurdo ribos, jų pajamų didinimas teigiamai atsilieps pirmiausia skurdo rodikliui. Ilgalaikis poveikis skurdo lygiui bus panašus tik tuo atveju, jei šios papildomos pensijos bus didinamos ilguoju laikotarpiu tokiu tempu kaip augs atlyginimai. Ilguoju laikotarpiu taip pat mažės ir jaunimo (piniginis) skurdo lygis, kuris 2040 m. bus 0,3 proc. p. mažesnis.

Kiti LEGADP komponentai trumpuoju laikotarpiu poveikio skurdo lygiui beveik neturės, arba jis bus neigiamas (t. y. skurdas padidės), kadangi reformos didins tiek turtingesnių, tiek mažiau pasiturinčių pajamas. Taip yra todėl, kad didėjant pasiturinčių asmenų pajamoms, kils ir pajamų mediana, taigi vis daugiau žmonių pateks į santykinį skurdą. Prie šio efekto prisidės ir komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ priemonės, jei didins jau dirbančių asmenų, o ne bedarbių pajamas²⁹. Skurdą gali didinti ir kitos reformos, kurios kels vidutinius atlyginimus. Skurdą taip pat gali didinti investicijos į įrangą ir pastatus dėl komponento „Žalioji Lietuvos transformacija“ reformų, kadangi darbų imsis ir taip pakankamai gerai uždirbantys asmenys.

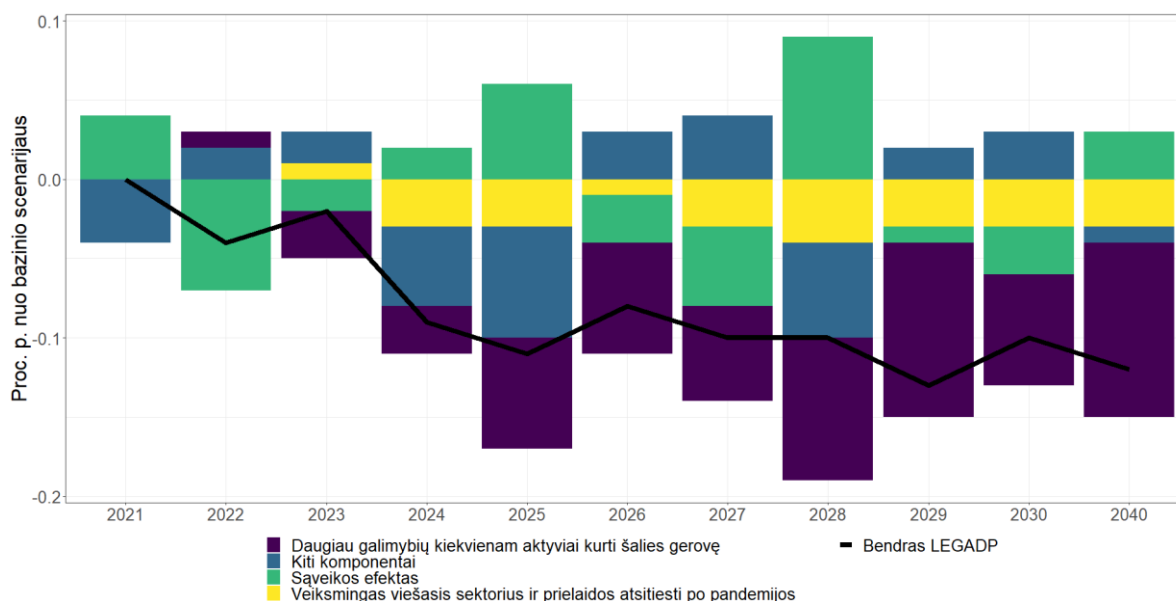
Ilguoju laikotarpiu LEGADP reformos turi didesnę skurdo lygio mažinimo potencialą. Neskaitant minėtos reformos „Garantuota minimalių pajamų apsauga“, prie skurdo mažinimo prisidės ir kita komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reforma – „Užimtumo rėmimo priemonių apimties ir įvairovės didinimas“, teikiant prioritetą skaitmeninės ir žaliosios transformacijos tikslams - padėsianti įsidarbinti bedarbiams. Kadangi bedarbiai yra viena iš labiausiai skurstančiųjų asmenų grupių Lietuvoje, jų skaičiaus mažėjimas ženkliai prisidės prie skurdo mažinimo. Vien ši priemonė sumažins skurdo lygį 2040 m. 0,2 proc. p. Be to, ši priemonė sustiprins kitų reformų poveikius – jei dabartiniai bedarbiai ne tik sugebės įsidarbinti, bet jie sugebės sukurti aukštesnės pridėtinės vertės produktus, poveikis bus didesnis (žr. pav. 7, „sąveikos efektas“). Skurdas sumažės 0,13 proc. p. dar ir dėl komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformos, skirtos mažinti PVM atotrūkį, nes sudarys prielaidas didinti socialines išmokas ir tokiu būdu kelti mažiausiai pajamų turinčių pajamas (senatvės pensijų gavėjų, bedarbių, šeimų su mažais vaikais, skurstančiųjų ir t.t.).

Poveikis pajamų nelygybei bus kiek mažesnis nei skurdui. Poveikis yra mažesnis dėl to, kad į šiuos skaičiavimus nėra įtraukta su reforma „Garantuota minimalių pajamų apsauga“ susijusi nacionalinė priemonė "Mokamos universalios išmokos visiems vienišioms pensijų gavėjams". Tačiau poveikis šiam rodikliui bus kiek mažesnis dar ir todėl, kad nebus priemonių, kurios mažintų sparčiai augančių daugiausiai uždirbančių asmenų disponuojamųjų pajamų.

Pav. 8: LEGADP ir jo komponentų poveikis rodikliui Pajamų pasiskirstymo koeficientas S80/S20

²⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimai, taikant EUROMOD.

²⁹ GKAM neatskiria, ar pajamos augs vien naujai įsidarbinusių buvusių bedarbių ar kitų darbuotojų, todėl efektas pritaikytas ir buvusiesiems dirbantiesiems ir naujai įsidarbinusiems.

Šaltinis: ESTEP.

4.4 POVEIKIS EKONOMINEI, SOCIALINEI IR TERITORINEI SANGLAUDAI

Remiantis EK gairėmis, LEGADP poveikis ekonominei, socialinei ir teritorinei sanglaudai yra vertinamas trimis aspektais: konvergencijos link ES vidurkio, švietimo ir socialinių atskirties rodiklių pokyčio bei per teritorinių skirtumų šalies viduje mažėjimą. Detalus LEGADP poveikis švietimo ir socialiniams rodikliams yra pateikiamas 5.3 skyriuje, todėl šiame skyriuje pateikiama tik apibendrinta informacija.

4.4.1 Poveikis ekonominei sanglaudai

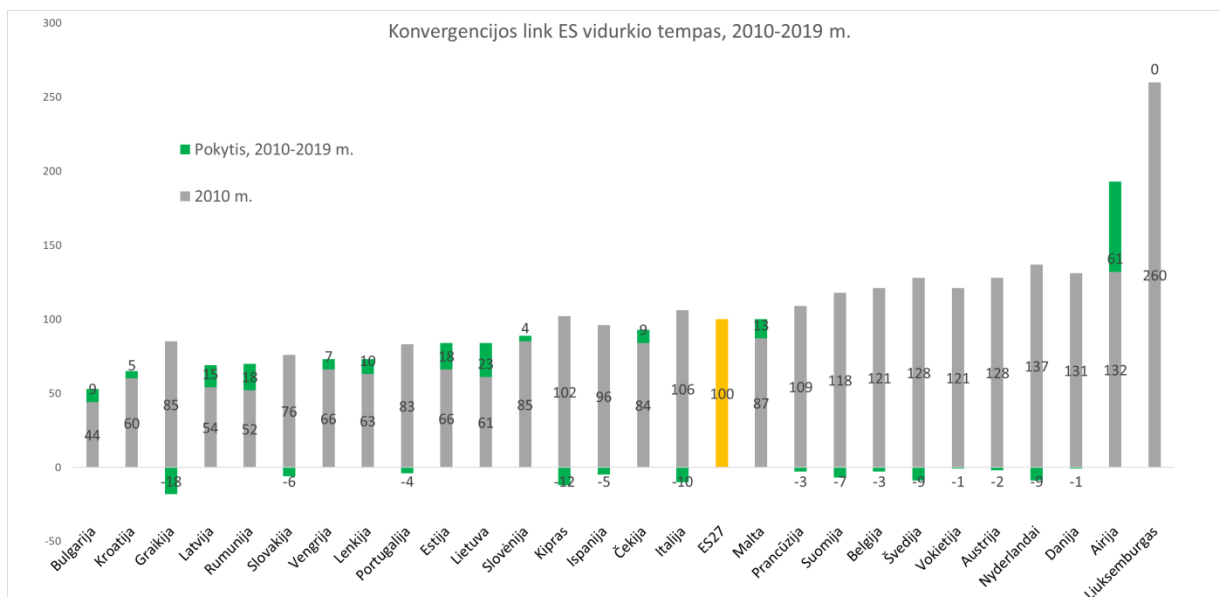
Pagal konvergencijos teoriją žemesnį išsivystymo lygį turinčios ekonomikos įprastai auga greičiau nei labiau išsivysčiusios ekonomikos³⁰. Tačiau pats konvergencijos tempas priklauso nuo šalies būdingų savybių, tokių kaip gebėjimas absorbuoti naujas technologijas, pritraukti kapitalą, dalyvauti pasaulinėse prekybos grandinėse bei šalies institucijų kokybė.

Per pastarąjį dešimtmetį vidutinis Lietuvos realaus BVP augimo tempas buvo 3,16 proc. ir buvo trečias pagal dydį tarp ES šalių. Palyginimui, vidutiniškai ES-27 augo 0,9 proc. per metus. Dėl to Lietuvos konvergencija link ES vidurkio 2010-2019 m. laikotarpiu, palyginamosiomis kainomis, buvo sparčiausia ES ir siekė 2,7 proc. p. kiekvienais metais.

Iš viso 2010-2019 m. laikotarpiu Lietuva prie ES vidurkio priartėjo 23 proc. p. (9 pav.), o 2019 m. Lietuvos BVP, vienam gyventojui, palyginamosiomis kainomis, lygis pasiekė 84 proc. ES vidurkio.

9 pav. BVP vienam gyventojui, palyginamosiomis kainomis, ES šalyse pokytis 2010-2019 m.

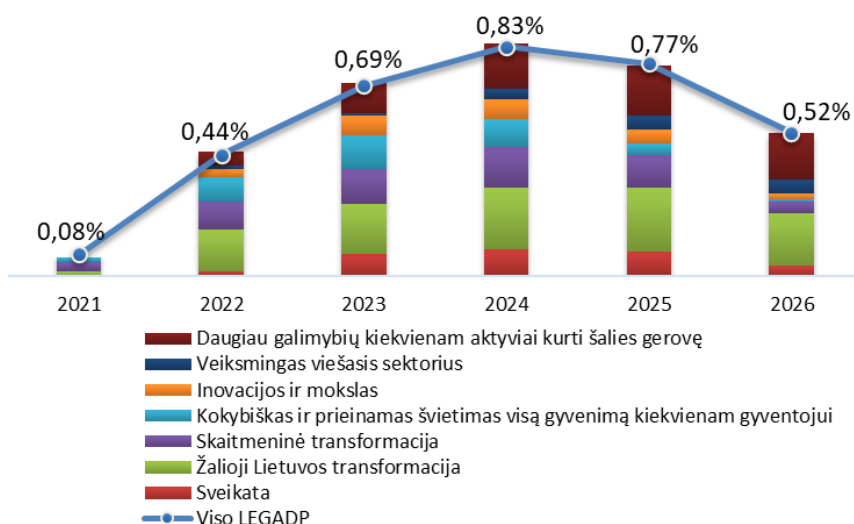
³⁰ Sachs, J. D., Warner, A. (1995). Economic Reform and the Process of Global Integration.

Šaltinis: ESTEP pagal Eurostat duomenis

GKAM modeliu atlikto kiekybinio poveikio vertinimo rezultatai rodo, kad LEGADP teigiamai paveiks Lietuvos ekonominę ir socialinę sanglaudą. Įvertintas LEGADP agreguotas poveikis Lietuvos BVP vienam gyventojui pagal perkamosios galios paritetą 2021-2026 m. bus 3,33 proc. p., o 2026 m. BVP lygis bus 0,52 proc. p. arčiau ES vidurkio. Daugiausiai prie konvergencijos link ES vidurkio prisidės „Žaliosios Lietuvos transformacijos“ ir „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ komponentai, kurie lems du trečdalius viso LEGADP poveikio ekonominei sanglaudai. „Žaliosios Lietuvos transformacijos“ komponento pagrindinis poveikio kanalas pasireikš per išaugusias investicijas ir energijos efektyvumo didėjimą, tuo tarpu „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ pagrindinis poveikio kanalas pasireikš per dėl Užimtumo rėmimo priemonių taikymo išaugusį darbo užmokestį ir užimtumą.

10 pav. BVP vienam gyventojui, palyginamosiomis kainomis, ES šalyse pokytis 2010-2019 m.

Šaltinis: ESTEP

4.4.1 Poveikis socialinei sanglaudai

Lietuvoje mažą socialinę sanglaudą atspindi dideli pajamų skirtumai tarp visuomenės grupių. Pajamų nelygė matuojama per „Pajamų paskirstymo koeficientą s_{80}/s_{20} “ 2019 m. duomenimis siekė 6,44, o

tai buvo ketvirta blogiausia reikšmė tarp ES valstybių narių. Palyginimui, ES27 vidurkis – 4,99. Ilguoju laikotarpiu LEGADP poveikis sumažins pajamų nelygybę apie 0,1 proc. p.

Vienas iš pagrindinių ekonominių poveikio kanalų mažinančių pajamų nelygybę bus užimtumo lygio augimas, didžiąją dalimi per ADRP. Taigi socialinei sanglaudai didžiausią teigiamą poveikį turės komponentas „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“, kuriuo daugiausia bus finansuojamos ADRP.

Lietuvoje didžiausią poveikį turinčių ADRP įgyvendinimas padidina dalyvių vidutinės metinės pajamas 1719 Eur ir dirbtų dienų skaičių 91,56. Kadangi dalis mažiausias pajamas gaunančių asmenų yra bedarbiai, ADRP taikymas tikslingai didins būtent mažesnes pajamas gaunančių asmenų darbo užmokestį, o tai svariai prisidės prie socialinės sanglaudos didėjimo ir pajamų nelygybės bei kitų socialinę atskirtį atspindinčių rodiklių, kaip skurdo rizikos lygis, gerėjimo. Planuojama reforma „Garantuota minimalių pajamų apsauga“, kurios įgyvendinimu siekiama kompleksiskai įvertinti minimalių pajamų sistemą Lietuvoje ir identifikuoti jos tobulinimo kryptis, siekiant sumažinti skurdą bei užtikrinti efektyvesni lėšų panaudojimą, ilguoju laikotarpiu taip pat gali reikšmingai prisidėti prie socialinės sanglaudos didėjimo, tačiau šiuo metu nėra žinoma, kokie sprendimai bus pasiūlyti įgyvendinus šią reformą ir ar tie sprendimai bus įgyvendinti, todėl kiekybiškai įvertinti šios reformos poveikį neįmanoma.

Lietuvoje socialinė atskirtis taip pat egzistuoja švietimo srityje, ypač bendrajame ugdyme. Tačiau GKAM LEGADP poveikis mokinių pasiekimams dėl duomenų trūkumo kiekybiškai įvertintas nebuvo. Visgi, LEGADP numatomos mokyklų tinklo optimizavimo, mokymo kokybės gerinimo, aukštojo mokslo stiprinimo, mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimo iniciatyvos turėtų situaciją pagerinti.

LEGADP planuojama vystyti tūkstantmečio mokyklų tinklą, sukurti pažangios mokyklos standartą bei konsultacinės pagalbos mokykloms paketą, vystyti STEAM ugdymui palankią ekosistemą, pertvarkyti mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų kvalifikacijos tobulinimo sistemą. Šių reformų įgyvendinimas prisidės prie socialinės sanglaudos švietimo aspektu gerėjimo.

Kiekybiškai LEGADP poveikis švietimo ir mokymo sistemos veiklos rodikliams buvo įvertintas per poveikį aukštąjį išsilavinimą (ISCED 5-8 lygis) turinčių gyventojų daliai. Aukštąjį išsilavinimą turinčių gyventojų dalis šiuo metu Lietuvoje siekia 38,61 proc. ir pagal šį rodiklį Lietuva yra viena iš lyderių ES. LEGADP įgyvendinimas 2021-2025 m. laikotarpiu šį rodiklį padidins 0,156 proc. p., o ilguoju laikotarpiu iki 0,363 proc. p.

4.4.2 Poveikis teritorinei sanglaudai

LEGADP poveikis Lietuvos teritorinei sanglaudai kiekybiškai įvertintas nebuvo, nes nėra renkami NUTS-3 lygmens ketvirtiniai statistiniai duomenys, o metinių duomenų laiko eilutė yra per trumpa patikimam modeliavimui atlikti. Tik 3 proc. LEGADP numatytų lėšų turi regioninį pjūvį, t. y. jos bus skirtos konkrečių regionų problemoms spręsti, ir priklausys nuo faktinio teritorinio lėšų pasiskirstymo. Lietuvoje teritorinės sanglaudos problemas numatoma daugiausia spręsti Sanglaudos lėšomis.

Tačiau dalis LEGADP investicijų ir reformų prisidės prie teritorinės sanglaudos didėjimo. Teritorinė sanglauda bus didinama per reformas ir investicijas švietimo, sveikatos ir socialinės apsaugos srityse nukreiptas į viešųjų paslaugų prieinamumą ir vienodos kokybės užtikrinimą visoje šalyje. Šiuo atžvilgiu taip pat aktualus daugiabučių renovacijos paspartinimas, viešojo transporto taršių transporto priemonių keitimas netaršiomis, vystoma elektromobilių įkrovimo infrastruktūra, skaitmeninimas. Daugelis savivaldos kaupiamų duomenų nėra suskaitmeninti, todėl LEGADP numatyta spręsti duomenų ekosistemos ir saugios prieigos prie duomenų atvėrimo iššūkius.

Teritorinės sanglaudos didėjimui svarbios šios LEGADP iniciatyvos:

- Siekiant žaliosios pertvarkos tikslų numatyta spartesnė ir pažangesnė daugiabučių ir kvartalinė renovacija, viešojo transporto taršių transporto priemonių keitimas netaršiomis, tvariai išvystyta elektromobilių įkrovimo infrastruktūra.
- Regionuose trūksta kvalifikuotų darbuotojų, todėl numatyta investuoti į profesinio orientavimo sistemą darbo rinkos pasiūlai ir paklausai regionuose subalansuoti, bus sukurta mokymosi visą gyvenimą sistema, sukurta ir įdiegta dirbtinio intelekto sprendimais pagrįsta Užimtumo tarnybos informacinė sistema, sąveiki su kitomis šalies informacinėmis sistemomis.
- Sveikatos srityje – bus diegiamos priemonės, nukreiptos į visų sveikatos priežiūros sistemos grandžių bendradarbiavimo efektyvinimą, užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros stiprinimą, efektyvesnį išteklių naudojimą ir nuotolinių ir personalizuotų sveikatos priežiūros paslaugų plėtrą. Numatoma parengti ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo modelį, kuris reikalaus atitinkamos infrastruktūros ir teikiamų paslaugų užtikrinimo savivaldybių lygmeniu. Planuojama sukurti sveikatos priežiūros kokybės vertinimo sistemą (nacionaliniu, savivaldybių ir ASPĮ lygiu), kuri leis lyginti savivaldybes ir ASPĮ pagal paslaugų kokybės ir prieinamumo rodiklius;
- Plėtojamos viešosios paslaugos apimtų ir centralizuotai valdomas sistemas, kurių paslaugomis naudojasi visi gyventojai ir verslas, taip pat ir inovatyvių skaitmeninių sprendimų diegimą regionuose teikiant paslaugas gyventojams.

Išvardintos iniciatyvos sudarys prielaidas atskirčiai tarp regionų mažėti, tačiau pagrindiniai finansiniai šaltiniai, skirti teritorinei sanglaudai šalies viduje didinti, bus sanglaudos politikos lėšos, Teisingos pertvarkos fondas ir valstybės biudžetas. Atliekant LEGADP poveikio teritorinei sanglaudai stebėseną tikslinga būtų rinkti metinius investicijų pasiskirstymo atskirų apskričių ir savivaldybių lygiu duomenis ir teritorinį pjūvį turinčius makroekonominis rodiklius: BVP vienam gyventojui, apskričių lygiu, užimtumo lygio apskričių ir savivaldybių lygiu, darbo užmokesčio savivaldybių lygiu ir pan. rodiklius.

5 LEGADP REZULTATŲ IR POVEIKIO TVARUMO ANALIZĖ

Poveikio vertinimas rodo, kad vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu LEGADP reformos turi svarų skurdo lygio mažinimo potencialą. Visu laikotarpiu didžiausią poveikį skurdo rodikliui turės pagal komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reformą „Garantuota minimalių pajamų apsauga“ suplanuoti veiksmai, nukreipti į vienišo asmens socialinės apsaugos padidinimą, nedarbo socialinio draudimo sistemos aprėpties didinimą, minimalių pajamų sistemos pertvarką ir perėjimą prie visų socialinės priežiūros paslaugų tiesioginio finansavimo sistemos. Vien dėl šios reformos ir su ja susijusių nacionalinių priemonių skurdo lygis Lietuvoje ilguoju laikotarpiu turėtų būti 1,3 proc. punkto mažesnis, lyginant su baziniu scenarijumi. Ilgalaikis poveikis skurdo lygiui bus užtikrintas tuo atveju, jei papildomos socialinės išmokos ilguoju laikotarpiu bus didinamos panašiu tempu kaip augs atlyginimai. Komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ reformų poveikio ilgalaikio užtikrinimo sąlyga – tolimesnis reformose numatytų veiksmų finansavimas valstybės biudžeto lėšomis. Prielaidas ilgalaikiam finansavimui iš valstybės biudžeto sukuria visų LEGADP komponentuose numatytų reformų tvarus ir iki 2040 m. išliekantis poveikis BVP augimui – modeliavimo rezultatai rodo, kad dėl LEGADP iki 2040 m. bus sukurta papildomai 30 proc. 2020 m. BVP lygio palyginamosiomis kainomis. Ilgalaikį poveikį lems plečiamos ADRP priemonės, energijos importo mažinimas, inovacijų skatinimas, gerėjantys švietimo rodikliai. Ilguoju laikotarpiu socialinės sferos finansavimo didinimą užtikrins didėjančio BVP nulemtas valstybės biudžeto pajamų augimas.

LEGADP reformų tęstinumą ir poveikio tvarumą po 2026 m. užtikrins jų tikslų suderinamumas su nacionaliniuose strateginio lygmens vidutinio ir ilgalaikio planavimo dokumentuose nustatytais tikslais ir uždaviniais (suderinamumo įvertinimo rezultatai pateikti šios ataskaitos 3 priede). 2020 m. patvirtintas vienas pagrindinių Lietuvos strateginių dokumentų – 2021-2030 metų Nacionalinis pažangos planas³¹ (toliau – NPP), apimantis visas valstybės veiklos sritis ir jų finansines projekcijas 10 metų laikotarpiui. Visi pokyčiai, įskaitant ir LEGADP priemones, bus planuojami ir įgyvendinami vadovaujantis NPP, kurio strateginiams tikslams ir pažangos uždaviniams įgyvendinti sudaromos 10 metų finansinės projekcijos iš visų valstybei prieinamų finansavimo šaltinių ir kuris įgyvendinamas nacionalinėmis plėtros programomis. LEGADP rengimo metu buvo parengtas ir Vyriausybei pateiktas Strateginio valdymo metodikos projektas, kurio nuostatų taikymas turėtų užtikrinti valstybės strateginiams pokyčiams skirtų lėšų aiškų atskyrimą biudžete nuo įstaigų vykdomos tęstinės veiklos lėšų. Strateginių pokyčių finansavimo tvarumą turėtų sustiprinti ir Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytas Vyriausybės strateginis darbas „Į strateginius tikslus orientuotas valdžios sektoriaus finansų planavimas“. Numatoma parengti vidutinės trukmės biudžeto sudarymo taisykles, tęstinių išlaidų skaičiavimo metodiką ir atlikti sistemine valstybės biudžeto išlaidų peržiūrą. Planuojama šiuos darbus pradėti vykdyti jau 2021 metais, o šių darbų sėkmingas įgyvendinimas leistų jau nuo 2024 metų efektyviau planuoti, paskirstyti ir panaudoti valstybės biudžeto lėšas.

LEGADP komponento „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reforma „Veiksmingas viešasis sektorius“ turės ilgalaikį ir tvarų poveikį stiprinant viešojo administravimo sistemą ir svariai prisidės toliau įgyvendinant 2017- 2018 m. pradėtą viešojo valdymo reformą. Šia reforma buvo optimizuota viešojo sektoriaus institucinė sandara³², pertvarkomos valstybės viešojo sektoriaus organizacijų administracijų struktūros, tobulinami vidaus administravimo procesai, konsoliduojamos ir centralizuojamos bendrosios funkcijos. 2018 m. gegužės mėn. buvo patvirtintos Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairės³³, nustatančios pagrindines kryptis, kuriomis remiantis tobulinama viešojo sektoriaus įstaigų sistema, gerinamas šių įstaigų valdymas ir gryninama kompetencija. Kartu su gairėmis patvirtintas ir jų įgyvendinimo planas, kuriame numatoma visų

³¹ Patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo

³² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Vyriausybės strateginės analizės centras STRATA, VIEŠOJO SEKTORIAUS ATASKAITA 2016–2019 M.,

[https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Veiklos%20ataskaitos/Viešojo%20sektoriaus%20ataskaita_galutinė%20\(002\).pdf](https://vrm.lrv.lt/uploads/vrm/documents/files/LT_versija/Veiklos%20ataskaitos/Viešojo%20sektoriaus%20ataskaita_galutinė%20(002).pdf)

³³ Gairės patvirtintos 2018 m. gegužės 16 d. Vyriausybės nutarimu Nr. 495.

teisinių formų subjektų peržiūra ir jų atitikties Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių nuostatomis įvertinimas. 2018 m. birželio 29 d. buvo priimta nauja Valstybės tarnybos įstatymo redakcija, kurioje koncentruojamasi į darbuotojų veiklos reguliavimą, tačiau per mažai dėmesio skiriama aiškiam ir tinkamam darbuotojų kompetencijų modeliui; taip pat nepagrįstai mažai dėmesio skiriama vadovams – vadovavimo kompetencijų trūkumas ir lemia pagrindines efektyvaus veikimo problemas. LEGADP reformos „Veiksmingas viešasis sektorius“ veiksmai, nukreipti į *vieningos pažangios viešojo sektoriaus žmogiškųjų išteklių valdymo sistemos sukūrimą, centralizuotai valdomo viešojo sektoriaus vadovų kompetencijų valdymo mechanizmo sukūrimą*, viešojo sektoriaus strateginių kompetencijų ugdymo sistemos sukūrimą aukščiau minimas pradėtas reformas ir prisidės įgyvendinant ilgalaikį NPP 8 strateginį tikslą – didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą, kuriuo siekiama atviros, veiksmingai veikiančios, visuomenės poreikius atliepančios viešojo valdymo ir teisinės sistemos, kryptingai stiprinant viešojo valdymo sistemos, viešųjų finansų ir turto valdymo efektyvumą ir tvarumą, diegiant inovacijas viešajame sektoriuje, stiprinant pasitikėjimą viešojo valdymo institucijomis, stiprinant žmogiškųjų išteklių viešajame sektoriuje kompetencijas, didinant viešojo valdymo atvirumą, visuomenės įtraukimą į viešojo valdymo procesą bei gerinant viešųjų ir administracinių paslaugų kokybę ir prieinamumą visuomenei. Taip pat LEGADP reformos „Veiksmingas viešasis sektorius“ poveikio tvarumą užtikrins sinergija su Vyriausybės programos įgyvendinimo plano 9-osios misijos – „Visuomenės poreikius atitinkantis viešasis sektorius“ įgyvendinimu.

Ilgalaikiam valdžios sektoriaus finansų tvarumui užtikrinti bus būtina tęsti ne tik LEGADP numatytas reformas, stiprinančias ekonomikos potencialą bei didinančias užimtumą, bet ir siekti tvaraus valdžios sektoriaus skolos lygio. 2022 m. bus parengta valdžios sektoriaus skolos valdymo strategija, kurios įgyvendinimas ilguoju laikotarpiu užtikrintų tvarų skolos lygį. Strategijoje apibrėžtas fiskalinės politikos gaires įgyvendinti padės Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytos priemonės: mokesstinės naštos netolygumų peržiūra, gerinama mokesčių ir socialinių išmokų struktūra, taip prisidedant prie pajamų nelygybės mažinimo, peržiūrimos mokesčių lengvatos, įskaitant tas, kurios svarbios įgyvendinant „Žaliosios reformos“ uždavinius, parengiant šešėlinę ekonomiką ir PVM atotrūkį mažinančių veiksnių planą ir kt.

LEGADP numatytos reformos ir investicijos yra ES ir nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose numatytų pokyčių dalis. Jų finansavimas yra didžiajia dalimi suderintas su finansavimu iš ESFIP, valstybės biudžeto ir kitų programų lėšų. Atsižvelgiant į tai, kad LEGADP užtikrina NPP numatytą valstybės tikslą ir uždavinių įgyvendinimą, jo reformų tęstinis finansavimas po 2026 m. bus numatytas NPP finansavimo projekcijose.

6 VERTINIMO IŠVADOS

LEGADP poveikio vertinimo išvados pateikiamos atsakymų į vertinimo klausimus forma.

Kaip LEGADP komponentai ir priemonės (reformos ir investicijos) prisidės prie svarbiausių šalies politikos tikslų įgyvendinimo bei 2019 ir 2020 m. šalies specifinių rekomendacijų įgyvendinimo?

Tvarios ir augimą skatinančios reformos ir investicijos, kuriomis sprendžiami šalies ekonomikos struktūriniai trūkumai ir didinamas šalies atsparumas bei produktyvumas yra svarbios, siekiant pereiti prie aukštesnės pridėtinės vertės ekonomikos. LEGADP projekte suplanuotos priemonės tiesiogiai prisidės prie 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijų Lietuvai įgyvendinimo.

Pagal LEGADP komponentą „Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema - Paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas bei inovacijų skatinimas“ suplanuotos investicijos ir reformos, atliepamos 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijas, bus nukreiptos į visų sveikatos priežiūros sistemų grandžių bendradarbiavimo efektyvinimą, užkrečiamųjų ligų epidemiologinės priežiūros stiprinimą, efektyvesnį išteklių naudojimą ir nuotolinių ir personalizuotų sveikatos priežiūros paslaugų plėtrą.

LEGADP priemonės, suplanuotos pagal komponentus „Žalioji Lietuvos transformacija“ ir „Skaitmeninė transformacija ekonomikos augimui“, tiesiogiai įgyvendindamos 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijas Lietuvai, sutelks LEGADP lėšas į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbimą, švarią ir efektyvią energijos gamybą, darnųjį transportą, taip pat padės sumažinti ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro per pažangias pastatų energinio naudingumo didinimo priemones.

Siekiant užtikrinti ekonomikos transformaciją ir augimą vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu bus svarbios kitų dviejų LEGADP komponentų „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ ir „Aukštasis mokslas, nuosekli inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas“ reformos. Švietimo srityje, visų pirma įgyvendinant 2019 m. Tarybos rekomendaciją gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą, numatoma 1) užtikrinti kokybišką ir šiuolaikinį priešmokyklinį ir bendrąjį ugdymą, stiprinant pedagogų ir mokyklų vadovų kompetencijas bei STEAM ugdymo ekosistemą; 2) užtikrinti valstybės ir darbo rinkos poreikius atitinkančių kompetencijų plėtojimo galimybes suaugusiems, sukuriant nacionalinę, pažangiomis technologijomis ir inovacijomis pagrįstą mokymosi visą gyvenimą sistemą; 3) didinti švietimo sistemos ir darbo rinkos atitiktį, sustiprinant profesinio rengimo sistemą ir profesinio orientavimo paslaugas visą gyvenimą. Mokslo ir inovacijų srityje suplanuotomis įgyvendinti priemonėms bus tiesiogiai įgyvendinama 2019 m. Tarybos rekomendacija sukurti nuoseklią politikos priemonių sistemą, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti ir mokslinių tyrimų bei inovacijų politikos įgyvendinimo agentūroms konsoliduoti; bei 2020 m. Tarybos rekomendacija – skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse, kuri bus įgyvendinama per 2020 m. sukurtą Inovacijų skatinimo fondą, konkrečiai per rizikos kapitalo investicijas didinant finansavimo prieinamumą inovatyviems startuoliams.

LEGADP lėšomis numatoma įgyvendinti 2020 m. Tarybos rekomendaciją - didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių ir kitų priemonių, skirtų darbo jėgos kvalifikacijai keisti ir kelti, aprėptį. Šių tikslų bus siekiama pagal komponentą „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“. Komponento reformos, skirtos didinti užimtumą ir užtikrinti tvarią asmenų integraciją į darbo rinką, 2022-2026 m. laikotarpiu užimtumo lygį šalyje padidins 1,6 proc. p. Didesnis darbuotojų įdarbinimas pagerins ir kitus darbo rinkos rodiklius, padidins pajamas bei sumažins skurdą. Kaip pastebi Europos Komisija 2019 m. šalies ataskaitoje, Lietuvos galimybes finansuoti viešąsias gėrybes bei paslaugas ir mažinti skurdą bei pajamų nelygybę riboja mažas mokesčių ir socialinių išmokų sistemos progresyvumas ir persikirstymo pajėgumas. Tikėtina, kad neigiamas COVID-19 pandemijos poveikis

užimtumui ir namų ūkių pajamoms šias problemas dar labiau paaštrins, todėl įgyvendinant 2019 m. ir 2020 m. Tarybos rekomendacijas mažinti pajamų nelygybę, skurdą ir socialinę atskirtį, be kita ko, gerinant mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą ir veiksmingumą yra suplanuota reforma „Garantuota minimalių pajamų apsauga“, kurios tikslas – kompleksiška įvertinti minimalių pajamų sistemą Lietuvoje, identifikuoti jos tobulinimo kryptis, siekiant sumažinti skurdą bei užtikrinti efektyvesnį lėšų panaudojimą. Reformos poveikis priklausys nuo konkrečių pasiūlytų sprendimų ir jų efektyvaus įgyvendinimo. Su valstybės galimybėmis užtikrinti pakankamą socialinės apsaugos sistemos finansavimą tiesiogiai siejasi pagal komponentą „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ suplanuota įgyvendinti reforma „Išmanus mokesčių administravimas sparčiau mažinti PVM atotrūkį“. Ši bei kitos viešojo sektoriaus komponento reformos tiesiogiai įgyvendins 2019 m. Tarybos rekomendacijas gerinti mokestinių prievolių vykdymą, didinti mokesčių sistemos veiksmingumą bei vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas.

Kokį tikėtiną poveikį LEGADP ir jo komponentai turės pagrindiniams makroekonominiams rodikliams? Kaip ir kodėl LEGADP ir jo komponentai paskatins darbo našumo, konkurencingumo augimą bei makroekonominį stabilumą?

Struktūrinių reformų nauda ekonomikai pasireiškia per tris poveikio kanalus: užimtumą, produktyvumą ir potencialaus BVP padidėjimą. Įvairios struktūrinės reformos dažnai turi vadinamąjį „persiliejo efektą“ tarp šių trijų sričių, tačiau bendrai reformos gali būti klasifikuojamos pagal jų poveikio kanalus. Vertinant visą LEGADP priemonių rinkinį nustatyta, kad didžiausias poveikis ekonomikai bus daromas per produktyvumo didinimo kanalą. Tai priemonės, skirtos skaitmenizacijai, darbuotojų įgūdžių stiprinimui, energetinio efektyvumo didinimui.

Trumpuoju laikotarpiu LEGADP poveikis pasireišk per padidėjusias investicijas ir valdžios vartojimą, tačiau šis efektas bus trumpalaikis. Veiksmingo viešojo sektoriaus iniciatyvos, susijusios su PVM atotrūkio mažinimu, ilguoju laikotarpiu padidins valdžios pajamas, o tai leis valstybei vykdyti svaresnes intervencijas į įvairias politikos sritis, įskaitant ir į pajamų nelygybės mažinimą. Kitas svarbus ilgalaikio poveikio kanalas yra švietimo ir socialinės apsaugos komponentuose numatytos iniciatyvos, susijusios su darbuotojų įgūdžių pritaikymu ateities darbo rinkos poreikiams – geresnės kompetencijų plėtojimo galimybės suaugusiems, žaliai ir skaitmeninei transformacijai reikalingų kompetencijų mokymas profesinėje mokymo sistemoje bei užimtumo rėmimo priemonių apimties ir įvairovės didinimas. Šios iniciatyvos didins darbuotojų pajamas ir užimtumą ilguoju laikotarpiu, o tai turės poveikį visiems makroekonominiams ir socialiniams rodikliams.

GKAM pagalba atlikti skaičiavimai rodo gana aukštą nagrinėjamų LEGADP priemonių poveikį BVP ir jo sudedamosioms dalims bei reikšmingą investicijų socialinį efektą. Per 2021-2026 metus į šalies ekonomiką nukreipus virš 2,2 mlrd. Eur, bus papildomai sukurta 4,2 mlrd. Eur, todėl priemonių efektyvumo koeficientas, skaičiuojamas kaip santykis tarp investuotų lėšų ir papildomai sukurto BVP, sudarys 1,9. Lyginant su baziniu scenarijumi, 2022-2026 m. laikotarpiu bus papildomai sukurta apie 1,7 proc. BVP realiąja išraiška arba vidutiniškai 825 mln. Eur kasmet. Dėl antrinių sukuriamų efektų, kurie šalies ekonomikoje pasireiškia su pavėlavimu, LEGADP poveikis bus tvarus ir išliks iki pat 2040 m., kada BVP bus 0,5 proc. didesnis palyginus su baziniu scenarijumi.

Įvertinus LEGADP poveikį BVP struktūrai išlaidų metodu, didžiausias tiesioginis LEGADP poveikis stebimas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui ir valdžios sektoriaus galutinio vartojimui, kuris per pajamų paskirstymo pusę sukelia antrinius efektus vidaus (namų ūkių) vartojimui. Augantis investicijų lygis teigiamai veikia tiek gamybos pajėgumų, tiek darbo našumo, tiek konkurencingumo didėjimą. Vertinant pagal BVP ir užimtųjų skaičiaus santykį, didžiausias LEGADP poveikis darbo našumui stebimas 2024 m., kuomet šis rodiklis bus 0,8 proc. didesnis lyginant su baziniu scenarijumi.

Prognozuojama, kad LEGADP nagrinėjamų priemonių poveikis biudžeto balansui bus neutralus.

Kaip, kiek ir kodėl LEGADP ir jo komponentai sušvelnins ekonominę ir socialinę krizės poveikį?

COVID-19 krizė pablogino Lietuvos darbo rinkos rodiklius ir prislopino ekonominį augimą. Nedarbo lygis 2020 m., lyginant su 2019 m., Lietuvoje padidėjo 2,2 proc. p., o BVP, palyginamosiomis kainomis, sumažėjo 0,8 proc. LEGADP suplanuotos priemonės tiesiogiai prisidės prie pandemijos sukkelto neigiamo poveikio šalies ekonomikai ir darbo rinkai mažinimo. Trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu didžiausią ekonominę poveikį krizės pasekmių mažinimui turės priemonės, suplanuotos pagal komponentus „Žalioji Lietuvos transformacija“ ir „Skaitmeninė transformacija ekonomikos augimui“. GKAM modelio pagalba įvertintas šių priemonių poveikis trumpuoju laikotarpiu Lietuvos BVP augimą paskatins 0,75 proc., vidutiniu – 0,8 proc., taip pat turės teigiamą poveikį užimtumui – trumpuoju laikotarpiu lems 0,27 proc. p. ir vidutiniu laikotarpiu 0,28 proc. p. didesnę užimtumą.

Kaip LEGADP komponentai (tam tikros reformos ir investicijos) prisidės prie Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimo?

2025 m. užimtumo lygis padidės 1,6 proc. p., nedarbo lygis sumažės 2,0 proc. p., o jaunimo nedarbas (15-24 m.) net 2,3 proc. p. palyginus su baziniu scenarijumi. Taip pat 0,6 proc. p. sumažės rodiklio „Labai mažo darbo intensyvumo namų ūkiuose gyvenančių asmenų dalis“ reikšmė. Pagrindinė geresnių rodiklių priežastis yra aktyviųjų darbo rinkos politikos priemonių reformos suplanuotos pagal LEGADP komponentą „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“. Šios reformos turės ilgalaikį poveikį žmonių gebėjimui įgyti darbą ir jame išbūti, todėl darbo rodikliai bus geresni visu prognozuojamu laikotarpiu (iki 2040 m.). Pastarosios reformos ypač aktualios jaunimui, todėl jaunimo nedarbas sumažės kiek daugiau, nei bendrasis nedarbo lygis, ypač trumpuoju ir vidutiniu laikotarpiu. Ilguoju laikotarpiu tektų vėl suteikti panašių mokymų naujai jaunimo kartai.

2025 m. rodiklis „Aukštąjį išsilavinimą (ISCED 5-8 lygis) turinčių gyventojų dalis“ bus 0,3 proc. p. didesnis, o 2040 m. – 0,6 proc. didesnis, lyginant su baziniu scenarijumi. Trumpuoju laikotarpiu didžiausią poveikį turės komponente „Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui“ numatytos reformos ir investicijos į švietimo sistemą. Ilguoju laikotarpiu didesnę rodiklio reikšmę lems „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ dėl investicijų į aktyvias darbo rinkos priemones.

2025 m. sumažės su skurdu ir pajamų nelygybe susiję rodikliai. Rodiklis „Skurdo rizikos lygis“ bus 1 proc. p. mažesnis, rodiklis „Didelio materialinio nepritekliaus lygis (gyventojų, kurie susiduria su 4 iš 6 materialinio nepritekliaus elementų, dalis)“ 0,3 proc. p. mažesnis, o rodiklis „Pajamų pasiskirstymo koeficientas S80/S20 (ekvivalentinių disponuojamųjų pajamų penktojoje ir pirmojoje kvintilinėse grupėse santykis)“ – 0,1 proc. p. mažesnis. 2040 m. rodiklių reikšmės bus dar mažesnės: skurdo lygis sumažės 1,3 proc. p. Trumpuoju ir ilguoju laikotarpiu rodiklių pagerimą lems komponento „Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę“ investicijos į aktyvias darbo rinkos politikos priemones, padidintos mokamos universalios išmokos visiems vienišiams pensijų gavėjams, taip pat padidinta nedarbo socialinio draudimo sistemos aprėptis (pastarosios priemonės poveikis skurdo mažinimui šiame etape dar nėra kiekybiškai įvertintas, nes nėra priimti sprendimai dėl konkrečių išmokų pokyčių) Efectą ilguoju laikotarpiu stiprins komponente „Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ suplanuotos reformos, kurių dėka bus sumažintas PVM atotrūkis, surinktos papildomos lėšos į valstybės biudžetą ir finansuojamos papildomos socialinės išmokos. Socialinės išmokos, tokios kaip pensijos ir bedarbio pašalpos, itin mažina skurdo lygį Lietuvoje. Ilguoju laikotarpiu taip pat mažės ir jaunimo (piniginis) skurdo lygis, kuris 2040 m. bus 0,3 proc. p. mažesnis.

GKAM leido įvertinti ir poveikį kai kuriems kitiems svarbiems gyvenimo kokybės rodikliams. 2025 m. sumažės rodiklio „ŠESD emisijos, t/ mln. BVP“ reikšmė 22,6 t/mln. BVP. Rodiklio reikšmė labiausiai mažės dėl komponente „Žalioji Lietuvos transformacija“ numatytų reformų: „Daugiau šalyje tvariai pagamintos elektros energijos“, „Judame neteršdami aplinkos“ ir „Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka“.

Kaip LEGADP komponentai ir priemonės (reformos ir investicijos) paskatins ekonominę, socialinę ir institucinę atsparumą?

Visi LEGADP komponentai ir jų sudedamosios dalys, papildydami vienas kitą, reikšmingai prisidės didinant ekonominę, socialinę, institucinę šalies atsparumą. Didinant ekonomikos atsparumą, LEGADP komponentai prisidės prie a) šalies ekonomikos struktūros keitimo, siekiant, kad kuo didesnę jos dalį sudarytų inovatyvus ir aukštą pridėtinę vertę kuriantis verslas; b) subalansuoto vystymosi, užtikrinant subalansuotą visų Lietuvos regionų ekonomikos potencialą; c) tvaraus augimo, pereinant prie klimatui draugiškos ekonomikos; d) kvalifikuotos, pakeistą ekonomikos struktūrą atitinkančios darbo jėgos stiprinimo; e) verslo grandinių stabilumo. Socialinę atsparumą LEGADP komponentai skatins, prisidėdami prie ekonomikos augimo ir socialinės nelygybės mažinimo. Socialinei nelygybei mažinti svarbios LEGADP numatytos reformos, nukreiptos į a) pažeidžiamiausių visuomenės narių galimybes aktyviai dalyvauti darbo rinkoje ir užsitikrini pajamas; b) lygias galimybes pasiekti sveikatos, švietimo, socialines paslaugas; c) užtikrinti galimybes visiems visuomenės sluoksniams naudotis skaitmenizacijos privalumais; d) tinkamai ir subalansuotai mažinti pajamų nelygybę harmonizuojant mokesčių ir socialinių išmokų sistemas. Į institucijų gebėjimus prisitaikyti dirbti neapibrėžtumo ir šoko sąlygomis nukreiptos reformos ir investicijos prisidės: a) kuriant efektyvias į klientą orientuotas paslaugas bei užtikrinant didesnę administracinių ir viešųjų paslaugų skaitmenizavimo brandos lygį, jų prieinamumą; b) optimizuojant viešojo valdymo procesus, juos automatizuojant; c) sutelkiant informacinius išteklius politikos prognozavimui ir įgyvendinimo stebėsenai, o priimamus sprendimus grindžiant realaus laiko duomenų analize, faktais ir įrodymais.

Ar teigiamas LEGADP poveikis bus tvarus ir ilgalaikis?

Modeliavimo rezultatai rodo gana tvarų nagrinėjamų LEGADP priemonių poveikį tokiems makroekonominiams rodikliams kaip BVP ir užimtumas. Poveikis bus tvarus ir išliks iki pat 2040 m., kada BVP bus 0,5 proc. didesnis palyginus su baziniu scenarijumi, o užimtumo lygis – 1,5 proc. p. didesnis. Ilgalaikį poveikį lems plečiamos ADRP priemonės, energijos importo mažinimas, inovacijų skatinimas, gerėjantys švietimo rodikliai.

LEGADP numatytos reformos ir investicijos yra ES ir nacionaliniuose strateginiuose dokumentuose numatytų pokyčių dalis. Jų finansavimas yra didžiąja dalimi suderintas su finansavimu iš ESFIP, kitų programų ir valstybės biudžeto lėšų, o tolesnį priemonių tęstinumą užtikrins jų suderinamumas su nacionaliniuose strateginio lygmens vidutinio ir ilgalaikio planavimo dokumentuose nustatytais tikslais ir uždaviniais.

Kaip, kiek LEGADP prisidės prie ekonominės, socialinės ir teritorinės sanglaudos skatinimo?

LEGADP teigiamai paveiks Lietuvos ekonominę sanglaudą: modeliavimo rezultatai rodo, kad LEGADP agreguotas poveikis Lietuvos BVP, vienam gyventojui, pagal perkamosios galios paritetą 2021-2026 m. bus 3,25 proc. p. Didžiausias poveikis įvertintas 2025 m., kuomet BVP lygis bus 0,52 proc. p. arčiau ES vidurkio. LEGADP taip pat turės teigiamą poveikį socialinei sanglaudai, nes didelė dalis jo reformų padės pažeidžiamoms asmenų grupėms: 1) gerėjanti darbo rinka sumažins bedarbių skaičių - vieną iš labiausiai skurstančių asmenų grupių; 2) dėl didesnių valdžios sektoriaus išlaidų, leidžiančių finansuoti socialines išmokas, paramos gali tikėtis ir pensininkai, nespėję įsidarbinti bedarbiai bei kiti socialinių išmokų gavėjai; 3) modeliavimo rezultatai rodo, kad 2040 m. skurdo lygis turėtų būti 1,2 proc. p. mažesnis dėl planuojamų reformų. Šis teigiamas efektas socialinei sanglaudai bus pasiektas tik įgyvendinus visas reformas kartu, kadangi jos papildoma vienas kitą ir bendras efektas didesnis, nei atskirų reformų poveikių suma.

Investicijos, įtrauktos į LEGADP, prisidės mažinant esamus socialinius ir ekonominiams skirtumus regionuose. Regionams didžiausią poveikį turės reformos ir investicijos švietimo, sveikatos ir

socialinėse srityse, kurios nukreiptos į viešųjų paslaugų prieinamumą ir jų vienodos kokybės užtikrinimą visoje šalyje. Taip pat kai kuriuose LEGADP komponentuose yra priemonių, suplanuotų konkrečiai regioninės problemoms spręsti, pavyzdžiui, komponente „Žalioji Lietuvos transformacija“ yra suplanuotos nemažos tikslinės investicijos konkrečiai Utenos apskrityje, kuri pagal ekonominius ir socialinius rodiklius yra tarp labiausiai atsiliekančių Lietuvos apskričių.

1 PRIEDAS. Į GKAM ĮVESTŲ IMPULSŲ SUVESTINĖ

2 PRIEDAS. LEGADP PRIEMONIŲ ATITIKTIS TARYBOS REKOMENDACIJOMS

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
Atspari grėsmėms ir pasirengusi ateities iššūkiams sveikatos priežiūros sistema	Paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas bei inovacijų skatinimas	Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, įperkamumą ir sistemos efektyvumą	Didinti sveikatos sistemos atsparumą, be kita ko, sutelkiant adekvatų finansavimą ir sprendžiant sveikatos priežiūros darbuotojų ir svarbių medicinos reikmenų trūkumo problemą	Dalinai įgyvendinta	2015 m. buvo sukurta ir pradėta naudoti Elektorinės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinė sistema – pagrindinė Lietuvos e.sveikatos sistemos įgyvendinimui skirta priemonė. Pradėti įgyvendinti projektai skirti e.sveikatos plėtrai. Priimti reikalingi teisės aktai.
	Ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo reforma	Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, įperkamumą ir sistemos efektyvumą	Didinti sveikatos sistemos atsparumą, be kita ko, sutelkiant adekvatų finansavimą ir sprendžiant sveikatos priežiūros darbuotojų ir svarbių medicinos reikmenų trūkumo problemą	Įgyvendinama	
	Sveikatos sistemos atsparumo dirbti ekstremalioms situacijoms sisteminis stiprinimas	Gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, įperkamumą ir sistemos efektyvumą	Didinti sveikatos sistemos atsparumą, be kita ko, sutelkiant adekvatų finansavimą ir sprendžiant sveikatos priežiūros darbuotojų ir svarbių medicinos reikmenų trūkumo problemą	Įgyvendinama	

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
Žalioji Lietuvos transformacija	Daugiau šalyje tvariai pagamintos elektros energijos	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.	Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą ir darnųjį transportą.	Dalinai įgyvendinta	
	Judame neteršdami aplinkos	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.	Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą ir darnųjį transportą.	Įgyvendinama	
	Spartesnę pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.	Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą ir darnųjį transportą.	Įgyvendinama	
	ŠESD absorbcinių pajėgumų didinimas	Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą	Skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse.	Įgyvendinama	
Skaitmeninė transformacija	Valstybės informacinių	Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų	Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką	Dalinai įgyvendinta	2015 metais LRV priėmė nutarimą „Dėl valstybės

Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikio vertinimas

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
ekonomikos augimui	technologijų valdymo pertvarka	efektyvumą.			informacinių technologijų infrastruktūros konsolidavimo ir jos valdymo optimizavimo.“ Yra pasiektas tarpinis reformos tiksla – institucinė sąranga.
	Duomenų valdymo efektyvumo užtikrinamas ir atviri duomenys	Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą.	Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį, švarią ir efektyvią energijos gamybą bei vartojimą ir darnųjį transportą.	Dalinai įgyvendinta	2020 m. Lietuva, pandemijos valdymui, įsigijo standartinę duomenų valdymo platformą, kurios pagrindu Lietuvos statistikos departamentas sukūrė Valstybės duomenų valdysenos informacinę sistemą (VDV IS). 2021 m. vasarį VDV IS buvo įteisinta patvirtinant jos nuostatus.
	Į klientą orientuotos paslaugos	Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą.	Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką	Įgyvendinama	
	Būtiniosios sąlygos inovatyviems technologiniams sprendimams versle ir kasdiniame gyvenime	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus. Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą. Sukurti nuoseklią politikos priemonių sistemą, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti ir mokslinių tyrimų bei inovacijų politikos įgyvendinimo agentūroms konsoliduoti.	Skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse.	Įgyvendinama	
	Žingsnis 5G link	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką	Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų	Dalinai įgyvendinta	2020 m. LRV patvirtino Lietuvos Respublikos

Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikio vertinimas

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
		sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus. Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą. Sukurti nuoseklią politikos priemonių sistemą, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti ir mokslinių tyrimų bei inovacijų politikos įgyvendinimo agentūroms konsoliduoti.	pirma, į labai didelio pajėgumo plačiajuosčio ryšio aprėptį ir skverbtį		penktosios kartos judriojo ryšio (5G) plėtros 2020-2025 m. gaires, taip įgyvendindama Europos 5G veiksmų planą.
	Skaitmeninis radijas	Vykdamas su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas	Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas.	Igyvendinama	
Kokybiškas ir prieinamas švietimas visą gyvenimą kiekvienam gyventojui	Šiuolaikiškas bendrasis ugdymas – pagrindas įgyti bazines kompetencijas	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą.	Švelninti krizės poveikį užimtumui. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimą bei aprėptį ir skatinti gerinti įgūdžius.	Dalinai įgyvendinta	Mokyklų veiklos kokybei ir mokinių pasiekimams gerinti yra įgyvendinamas projektas „Kokybės krepšelis“. Baigiama rengti Tūkstantmečio mokyklų programos vystymo koncepcija. 2020 m. atnaujintos Švietimo įstatymo nuostatos.
	Prieinamos kompetencijų plėtojimo ir kvalifikacijų pripažinimo galimybės suaugusiems	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą.	Švelninti krizės poveikį užimtumui. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimą bei aprėptį ir skatinti gerinti įgūdžius.	Igyvendinama	

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
	Profesinio orientavimo sistema darbo rinkos pasiūlai ir paklausai subalansuoti	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą.	Švelninti krizės poveikį užimtumui. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimą bei aprėptį ir skatinti gerinti įgūdžius.	Dalinai įgyvendinta	Pradėta kurti Karjeros planavimo sistema, regioninių karjeros centrų (RKC) tinklas. 2021 m. pradžioje RKC jau veikia Alytuje.
	Kompetencijos žaliajai ir skaitmeninei transformacijai įgyjamos profesinio mokymo sistemoje	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą.	Švelninti krizės poveikį užimtumui. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimą bei aprėptį ir skatinti gerinti įgūdžius.	Dalinai įgyvendinta	Atnaujintas profesinio mokymo turinys, pereinantis prie visuotinio modulinio mokymo. Vyriausybė užsibrėžė tikslą atnaujinti pedagogo karjeros modelį, didinti pedagogų rengimo efektyvumą ir bendrai mokytojo profesijos patrauklumą. Lietuva sukūrė sistemines prielaidas šalyje plėtoti profesinį mokymą pameistrystės forma. Nukreipė ženkliai 2014-2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos ERPF investicijas profesinio mokymo infrastruktūrai modernizuoti.
Aukštasis mokslas, nuosekli inovacijų skatinimo sistema ir aukštos pridėtinės vertės verslas	Kokybiškas aukštasis mokslas ir stiprios mokslo ir studijų institucijos	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą.	Skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse	Įgyvendinama	
	Efektyvus inovacijų politikos įgyvendinimas	Sukurti nuoseklią politikos priemonių sistemą, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti ir	Skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse	Įgyvendinama	

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
	Ir didesnė inovacijų paklausa	mokslinių tyrimų bei inovacijų politikos įgyvendinimo agentūroms konsoliduoti.			
	Bendros mokslo ir inovacijų misijos Sumaniosios specializacijos srityse	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą. Sukurti nuoseklią politikos priemonių sistemą, skirtą mokslo ir verslo bendradarbiavimui skatinti ir mokslinių tyrimų bei inovacijų politikos įgyvendinimo agentūroms konsoliduoti.	Skatinti technologines inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse	Igyvendinama	
Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos	Veiksmingas viešasis sektorius	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą.	Stiprinti švietimo ir mokymo sistemas ir investicijas į įgūdžius	Igyvendinama	
	Skaidriais principais pagrįstas trimečio biudžeto planavimas	Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą.	Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas.	Igyvendinama	
	Privačių išteklių pritraukimas įgyvendinti valstybės strateginius tikslus	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.	Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas.	Igyvendinama	
	Verslui prieinami įrankiai valdyti	Vykdam su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas,	Stengtis mažinti nereikalingą reguliavimo ir administracinę naštą ir teikti efektyvias	Dalinai įgyvendinta	Lietuvoje, nuo 2019 m. valstybės biudžeto lėšomis Audito, vertinimo ir nemokumo

Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikio vertinimas

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
	nemokumo riziką	energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.	skaitmenines viešąsias paslaugas piliečiams ir įmonėms		informacinės sistemos (AVNIS) pagrindu įsteigtas nemokumo registras, prieinamas visiems ES vartotojams.
	Išmanus mokesčių administravimas sparčiau mažinti PVM atotrūkį	Gerinti mokestinių prievolių vykdymą	Didinti mokesčių sistemos veiksmingumą	Dalinai įgyvendinta	2016 m. pradėjo veikti VMI Išmanioji mokesčių administravimo informacinė sistema i.MAS.
	Finansiškai raštingi, atsiskaitantys negrynaisiais būsimi mokesčių mokėtojai	Gerinti visų švietimo ir mokymo sistemos lygmenų, įskaitant suaugusiųjų mokymąsi, kokybę ir didinti jų efektyvumą. Gerinti mokestinių prievolių vykdymą.	Stiprinti švietimo ir mokymo sistemas ir investicijas į įgūdžius. Stengtis mažinti nereikalingą reguliavimo ir administracinę naštą ir teikti efektyvias skaitmenines viešąsias paslaugas piliečiams ir įmonėms.	Įgyvendinama	
	Vienas langelis prievolėms valstybei sumokėti	Gerinti mokestinių prievolių vykdymą		Dalinai įgyvendintas	Įgyvendintas „E-bauda“ projektas, centralizuojantis iš daugiau kaip 60 įvairių valstybės institucijų, paskirtas baudas.
	Nacionalinių plėtros įstaigų veiklos optimizavimas	Skatinti našumo augimą didinant viešųjų investicijų efektyvumą.	Palaikyti įmonių, visų pirma mažųjų ir vidutinių įmonių ir į eksportą orientuotų sektorių, likvidumą. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas.	Įgyvendinama	
	Pažangi ES išorės sienų apsauga nuo kontrabandos	Vykdamas su investicijomis susijusią ekonominę politiką sutelkti dėmesį į inovacijas, energijos ir išteklių naudojimo efektyvumą, darnų transportą ir	Stengtis mažinti nereikalingą reguliavimo ir administracinę naštą ir teikti efektyvias skaitmenines viešąsias paslaugas piliečiams ir	Įgyvendinama	

Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikio vertinimas

Komponentas	Reforma / Investicija	TR'2019	TR'2020	Statusas	Komentaras
		energijos jungtis, atsižvelgiant į regioninius skirtumus.	įmonėms		
Daugiau galimybių kiekvienam aktyviai kurti šalies gerovę	Į klientą orientuotas užimtumo rėmimas	Mažinti pajamų nelygybę, skurdą ir socialinę atskirtį, be kita ko, gerinant mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą.	Švelninti krizės poveikį užimtumui. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimą bei aprėptį ir skatinti gerinti įgūdžius.	Igyvendinama	
	Garantuota minimalių pajamų apsauga	Mažinti pajamų nelygybę, skurdą ir socialinę atskirtį, be kita ko, gerinant mokesčių ir socialinių išmokų sistemos struktūrą.	Užtikrinti minimalios socialinės apsaugos sistemos aprėptį bei adekvatumą ir padidinti mokesčių ir socialinių išmokų sistemos veiksmingumą apsaugant nuo skurdo.	Igyvendinama	

3 PRIEDAS. LEGADP ATITIKTIS NPP IR NEKSVP TIKSLAMS

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
1. Komponentas ATSPARI GRĖSMĖMS IR PASIRENGUSI ATEITIES IŠŠŪKIAMS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS SISTEMA				
Reforma „Paslaugų kokybės ir prieinamumo gerinimas bei inovacijų skatinimas“		2 TIKSLAS. Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį	2.11 uždavinys. Skatinti sveikatos išsaugojimo ir stiprinimo veiklas ir stiprinti psichologinį (emocinį) visuomenės atsparumą	-
			2.12 uždavinys. Didinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir saugą	-
			7 TIKSLAS. Tvariai ir subalansuotai vystyti Lietuvos teritoriją ir mažinti regioninę atskirtį	7.2 uždavinys. Didinti darbo vietų pasiekiamumą ir viešųjų paslaugų prieinamumą visiems
Reforma „Ilgalaikės priežiūros paslaugų teikimo reforma“		2 TIKSLAS. Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį	2.12 uždavinys. Didinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir saugą	-
			2.13 uždavinys. Didinti sveikatos sistemos efektyvumą ir atsparumą sukrėtimams ir plėsti inovatyvias sveikatos priežiūros paslaugas	-
Reforma „Sveikatos sistemos atsparumo dirbti ekstremaliomis situacijomis sisteminis stiprinimas“			2.13 uždavinys. Didinti sveikatos sistemos efektyvumą ir atsparumą sukrėtimams ir plėsti inovatyvias sveikatos priežiūros paslaugas	-
2. Komponentas ŽALIOJI LIETUVOS TRANSFORMACIJA				
Reforma „Daugiau šalyje tvariai pagamintos elektros energijos“		5 TIKSLAS. Gerinti transporto, energetinį ir skaitmeninį vidinį ir išorinį junglumą	5.3 uždavinys. Užtikrinti Lietuvos elektros energijos rinkos ir elektros energetikos sistemos adekvatumą bei didinti vietinės elektros energijos gamybos dalį	Paramos schema elektros energijai, pagamintai iš AEI
				Finansinė parama gaminantiems vartotojams (ES parama)
				Finansinė parama investuoti į mažos galios elektrines
				AEI plėtra Baltijos jūroje

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
				Energijos gamybos iš AEI diegimo ir kaupimo sprendimų finansavimas, įskaitant gaminančius vartotojus, AEI bendrijos (ES parama)
				AEI integracija į perdavimo ir skirstymo tinklus
		6 TIKSLAS. Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui	6.3 uždavinys. Didinti vidaus energijos gamybos ir bendrojo galutinio energijos vartojimo atsinaujinančių energijos išteklių dalį bei diegti taršos mažinimo priemones energetikos sektoriuje	
Reforma „Judame neteršdami aplinkos“		6 TIKSLAS. Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui	6.1 uždavinys. Didinti atsinaujinančių ir alternatyvių degalų vartojimą transporto sektoriuje, skatinti darnų įvairiarūšį judumą ir mažinti transporto sukeltą aplinkos taršą	Miesto ir priemiestinio viešojo transporto priemonių parko atnaujinimas, skatinant naudoti alternatyviaisiais degalais varomas transporto priemones
				Darnaus judumo mieste planų įgyvendinimas
				Skatinimas naudoti AEI transporto sektoriuje
				Paskatų naudoti kombinuotą krovinių transportą įvedimas
				Transporto priemonių su VDV patekimo į nustatytas miestų zonas ribojimas;
				Darnaus judumo fondo sukūrimas
				Elektromobilių naudojimo skatinimas ir jų įkrovimo infrastruktūros plėtra
				Parama SGD varomoms

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
				komercinio transporto priemonėms įsigyti Eismo spūsčių mažinimas, taikant eismo organizavimo sprendimus Viešojo transporto prieinamumo ir naudojimosi juo didinimas Lengvata N1 klasės elektromobilių įsigijimui Nulinės emisijos taksi ir pavėžėjimo paslaugas teikiančioms įmonių skatinimas ES baltosios knygos tikslų įgyvendinimas
Reforma „Spartesnė pastatų renovacija ir tvari urbanistinė aplinka“		6 TIKSLAS. Užtikrinti gerą aplinkos kokybę ir gamtos išteklių naudojimo darną, saugoti biologinę įvairovę, švelninti Lietuvos poveikį klimato kaitai ir didinti atsparumą jos poveikiui	6.4 uždavinys. Didinti gyvenamųjų ir viešųjų pastatų energijos vartojimo efektyvumą ir energijos iš atsinaujinančių išteklių juose naudojimą	-
	Investicija „ŠESD absorbcinių pajėgumų didinimas“		6.2 uždavinys. Plėtoti tvarų ir bioekonomikos principais paremtą ūkininkavimą visose žemės ūkio šakose	-
3. Komponentas SKAITMENINĖ TRANSFORMACIJA EKONOMIKOS AUGIMUI				
Reforma „Valstybės informacinių technologijų valdymo pertvarka“		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.6 uždavinys. Skatinti valstybės skaitmeninimą	-
		8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.7 uždavinys. Gerinti viešojo valdymo institucijų teikiamų paslaugų kokybę, didinti jų prieinamumą ir patrauklumą	-
Reforma „Duomenų		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis,	1.6 uždavinys. Skatinti valstybės skaitmeninimą	-

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
valdymo efektyvumo užtikrinimas ir atviri duomenys“		inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą		
		8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.7 uždavinys. Gerinti viešojo valdymo institucijų teikiamų paslaugų kokybę, didinti jų prieinamumą ir patrauklumą	-
Reforma „Į klientą orientuotos paslaugos“		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.6 uždavinys. Skatinti valstybės skaitmeninimą	-
		2 TIKSLAS. Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtraukti, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį	2.6 uždavinys. Plėtoti neįgaliesiems tinkamą aplinką visose gyvenimo srityse	-
		8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.7 uždavinys. Gerinti viešojo valdymo institucijų teikiamų paslaugų kokybę, didinti jų prieinamumą ir patrauklumą	-
	Investicija „Būtiniosios sąlygos inovatyviems technologiniams sprendimams versle ir kasdiniame gyvenime“	1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.6 uždavinys. Skatinti valstybės skaitmeninimą	-
	Investicija „Žingsnis 5G link“	5 TIKSLAS. Gerinti transporto, energetinį ir skaitmeninį vidinį ir išorinį junglumą	5.7 uždavinys. Gerinti skaitmeninį junglumą	-
	Investicija „Skaitmeninis radijas“	1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.6 uždavinys. Skatinti valstybės skaitmeninimą	-
4. Komponentas KOKYBIŠKAS IR PRIEINAMAS ŠVIETIMAS VISĄ GYVENIMĄ KIEKVIENAM GYVENTOJUI				
Reforma „Šiuolaikiškas bendrasis		3 TIKSLAS. Didinti švietimo įtrauktį ir veiksmingumą, siekiant atitikties asmens	3.1 uždavinys. Pagerinti ugdymosi rezultatus ir sumažinti jų atotrūkį	-

Komponentas		NPP	NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Priemonė
ugdymas – pagrindas įgyti bazines kompetencijas“		ir visuomenės poreikiams	
Reforma „Prieinamos kompetencijų plėtojimo ir kvalifikacijų pripažinimo galimybės suaugusiems“			3.5 uždavinys. Įdiegti efektyvią ir veiksmingą suaugusiųjų mokymosi visą gyvenimą sistemą, siekiant asmens gebėjimų ir kvalifikacijos darnos su asmens, darbo rinkos ir aplinkos poreikiais
Reforma „Profesinio orientavimo sistema darbo rinkos pasiūlai ir paklausai subalansuoti“			3.4 uždavinys. Gerinti atitiktį tarp švietimo sistemoje įgyjamų ir darbo rinkoje bei prisitaikyti kintančioje aplinkoje reikalingų kompetencijų
Reforma „Kompetencijos žaliajai ir skaitmeninei transformacijai įgyjamos profesinio mokymo sistemoje“			3.4 uždavinys. Gerinti atitiktį tarp švietimo sistemoje įgyjamų ir darbo rinkoje bei prisitaikyti kintančioje aplinkoje reikalingų kompetencijų
5. Komponentas AUKŠTASIS MOKSLAS, NUOSEKLI INOVACIJŲ SKATINIMO SISTEMA IR AUKŠTOS PRIDĖTINĖS VERTĖS VERSLAS			
Reforma „Kokybiškas aukštasis mokslas ir stiprios mokslo ir studijų institucijos“		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.1 uždavinys. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti
Reforma „Efektyvus			1.2 uždavinys. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
inovacijų politikos įgyvendinimas ir didesnė inovacijų paklausa“			1.4 uždavinys. Perorientuoti pramonę į žiedinę ekonomiką ir skatinti pažangiųjų technologijų ir inovacijų kūrimą, diegimą ir sklaidą	-
Reforma „Bendros mokslo ir inovacijų misijos Sumanios specializacijos srityse“			1.3 uždavinys. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimą bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose	-
6. Komponentas VEIKSMINGAS VIEŠASIS SEKTORIUS IR PRIELAIDOS ATSITIESTI PO PANDEMIJOS				
Reforma „Veiksmingas viešasis sektorius“		8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.6 uždavinys. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	-
Reforma „Skaidriais principais pagrįstas trimečio biudžeto planavimas“				-
Reforma „Privačių išteklių pritraukimas įgyvendinti valstybės strateginius tikslus“		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.12 uždavinys. Skatinti tvarią finansų rinkų plėtrą	-
Reforma „Verslui prieinami irankiai valdyti nemokumo riziką“		8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.6 uždavinys. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	-
Reforma „Išmanus mokesčių administravimas sparčiau mažinti PVM atotrūkį“				-
Reforma		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis,	1.12 uždavinys. Skatinti tvarią finansų rinkų plėtrą	-

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
„Finansiškai raštingi, atsiskaitantys negrynaisiais būsimi mokesčių mokėtojai“		pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą		
Reforma „Vienas langelis prievolėms valstybei sumokėti“		8 TIKSLAS. Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą	8.6 uždavinys. Didinti viešųjų finansų ir valstybės turto valdymo ir panaudojimo efektyvumą	-
	Investicija „Pažangi ES išorės sienų apsauga nuo kontrabandos“			-
Reforma „Nacionalinių plėtros įstaigų veiklos optimizavimas“		1 TIKSLAS. Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą	1.12 uždavinys. Skatinti tvarią finansų rinkų plėtrą	-
7. Komponentas DAUGIAU GALIMYBIŲ KIEKVIENAM AKTYVIAI KURTI ŠALIES GEROVĘ				
Reforma „Į klientą orientuotas užimtumo rėmimas“		2 TIKSLAS. Didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį, stiprinti sveikatą ir gerinti Lietuvos demografinę padėtį	2.1 uždavinys. Mažinti pajamų nelygybę	-
			2.2 uždavinys. Didinti neįgaliųjų ir jų šeimų, senyvo amžiaus žmonių bei kitų pažeidžiamų ir socialinėje atskirtyje esančių grupių gerovę	-
			2.3 uždavinys. Didinti darbo ieškančių asmenų įsidarbinimo galimybes ir užimtumo rėmimo sistemos veiksmingumą ir efektyvumą	-
			2.5 uždavinys. Gerinti aplinką šeimai, siekiant didinti gimstamumą ir gyvenimo kokybę bei sudaryti sąlygas derinti darbo ir šeiminius įsipareigojimus	-
Reforma „Garantuota minimalių pajamų apsauga“			2.1 uždavinys. Mažinti pajamų nelygybę	-
			2.2 uždavinys. Didinti neįgaliųjų ir jų šeimų, senyvo amžiaus žmonių bei kitų pažeidžiamų ir socialinėje atskirtyje esančių grupių gerovę	-
			2.8 uždavinys. Skatinti verslo atsakomybę	-

Lietuvos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano poveikio vertinimas

Komponentas		NPP		NEKSVP
Reforma	Investicija	Strateginis tikslas	Uždavinys	Priemonė
			2.9 uždavinys. Stiprinti socialinį dialogą ir gerinti darbo vietų kokybę	-

4 PRIEDAS. GKAM MODELIAVIMO REZULTATAI

Pateikiama atskirai.